Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана

№82 (14499)

1977 оной апрелиин 9, суббото

Сэн 2 мүнгэн.

АГУУ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ҺАЙНААР ХҮДЭЛНЭ

Республикымнай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин коллективүүд байгша оной март һарада һайнаар хүдэлжэ гараба. Һарын туршада тэдэнэр хүдөөгэй ажалшадта 22.714 мянган түхэригэй эд бараа, эдеэ хоол худалдажа, түсэбөө 106,3 процент дүүргэбэ. Түсэбһөө гадуур ажалшадта 1.340 мянган түхэригэй эд бараан худалдагдаа.

Март һарада республикымнай аймагуудтахи райпо болон аймпотребсоюз бүхэн түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ. Илангаяа Баргажанай, Кабанскын, Прибайкалиин, Түнхэнэй, Ахын, Хойто-Байгалай райпо болон аймпотребсоюзууд һайнаар хүдэлөө.

М. МАТВЕЕВА,
Буркоопсоюзай экономикэ-түсэблэлгын таһагые даагша.

УЛАМ ЕХЭЭР

Октябриин 60 жэлэй ойе ажалай бэлэгтэйгээр угтахын түлөө мүрысэжэ байгаа манай заводой коллектив жэлэй түрүүшын кварталай даабарине амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада заводой технико-экономическа үрэ дүнгүүд һайжараа. Продукци худалдалгын хэмжээн 10,9 процентээр дээшэлээ, продукци үйлэдбэрилэн гаргалга 13,2 процентээр ехэ болоо.

Продукциин шанар һайжаруулха, һайн, эрхим һайн шанартай продукци бүтээхэ хэрэгтэ коллективнай ехэ анхарал хандуулна. Тиигэжэ нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 15,9 процентээр ехэ эрхим шанартай продукци бүтээгдэһэн байна.

Агуүехэ Октябриин Хүндэлэлэй социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн манай коллектив кварталай түсэбһөө гадуур 22 мянган түхэригэй продукци худалдаа. Энэ коллектив продукци бүтээхэ, худалдаха жэлэй түрүүшын кварталай түсэбые мартын 28-да дүүргэһэн байна.

К. ТИХОМИРОВА,
«Теплоприбор» заводой түсэблэлгын таһагай начальник.

Кварталай даабари үлүүлэгдэө

Загарайн аймагай промышленна предприятинууд продукци гаргаха, худалдаха, түрүүшын кварталай даабарине үлүүлэн дүүргээ. Январь-февраль һарануудай хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдээр зарим тэды гээгдэлдэ оробошье, март һара соо энэ гээгдэлээ усадхажа шадаа. Март һарын түсэб бүхы дээрээ 111 процент дүүргэһэн байна.

Аймагай промышленность продукци үйлэдбэрилхэ, худалдаха март һарын даабарине болзорһоонь урид дүүргээд, 746 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур худалдаа.

Шэнэ-Бэрээнэй механическа-заһабариин заводой коллектив промышленна предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа. Энэ коллектив кварталай туршада түсэбһөө гадуур тракторна 52 прицеп бүтээһэн, 8 автодвигатель, 4 трактор заһабарилһан байна. Культурна ажаһуудалай хэрэглэмжын эд хэрэгсэл бүтээхэ даабари 157 процент дүүргэгдөө.

Шулуутайн леспромхозой, Загарайн ба Хандагатайн модоной ажахынуудай, Элхниин авто-заһабарилгын заводой коллективүүд арбадахи табан жэлэй түрүүшын кварталай даабарине үлүүлэн дүүргэһэн байна.

И. ПОРТНЯГИН,
КПСС-эй Загарайн райкомой секретарь.

Улаан-Үдын аймагай «Байгал» учхозой һаалишад болон малшад Агуу Октябриин 60 жэлэй ойн баярые ажалай амжалтаар уттаха гэжэ шиидэнхэй. Тус ажахын түрүү һаалишадай нэгэн Галина Евдокимовна Ермолаева түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө 4.613 килограмм һү һааһан юм. Ойн баярай жэлдэ дүй дүршэлтэй һаалишадай нэгэ үнеэнһээ энээнһээ бага бэшэ һү һаажа абахаар зориглонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Байгал» учхозой түрүү һаалишан Г. Е. Ермолаева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ГУРБАДАХЯА ШАГНАГДАБА

Һаяхан «Комсомольский» совхозой түб Тэлэмбэ тосхоной соёлой байшан соо олон зоной хабаадалгатай баярай ехэ суглаан боложо үнгэрбэ. Эндэ совхозой түрүүшүүл, хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд сугларһан байна. Энэ суглаае тус совхозой директор Н. Н. Найданов нээжэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа, совхознай гурбадахяа РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта хүртөө гэжэ тэмдэглээ. Мүн тэрэ 1977 ондо бэелүүлхэ зорилгонууд тушаа тогтохо зуураа, совхозой ажалшад арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлые габшагай һайнаар эхилжэ, мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха кварталайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргээ гэжэ мэдүүлээ.

Тус совхоз үнгэрһэн гурбан һарын туршада бүхыдөө 1610 центнер һү гүрэндэ тушаагаа гэхэ гү, али кварталай түсэб 520 центнерээр үлүүлээ. Тиихэдэ түсэбһөө гадуур 850 центнер мяхан худалдагдаһан байна.

Удаань Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Семенов үгэ хэлэхэ зуураа, сугларагшадые ажалайнь амжалтаар амаршалаад, Агуүехэ Октябриин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ бүри һайнаар хүдэлхыень хүсөөд, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг барюулаа.

Үгэ хэлэгшэд республикын габьяата механизатор Ц. Д. Митыпов, электрик А. Д. Яковлев, ветеринарна врач З. Ц. Галданов, Тэлэмбын һургуулиин директор Г. Н. Дугаров гэгшэд энэ хүндэтэ шагналда хүртэһэндөө совхозой хүдэлмэришэдэй урмашан баярлажа, саашадаа улам оролдосотойгоор ажаллаха байһан тухай мэдүүлээ. Энэ суглаан дээрэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Б. Ц. Жамсуев үгэ хэлээ.

Суглаанда хабаадагшад мал ажалай продукци гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ түсэб ноябриин 7 болотор дүүргэхэ гэжэ шиидэээ.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.
Яруунын аймаг.

ТАМАРАЛГАДА БЭЛДЭНЭ

Байгал-Сэлэнгын техническэ участогай коллектив арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй тамаралгын хаһада эмхитэй һайнаар бэлдэжэ байна. Сэлэнгэ мүрэнэй мүльһэн хушалтаһаа сүлөөрхэ саг ойртоо.

Участогай хүдэлмэришэд техническэ флодые, харгы замай хэрэгсэлнүүдые заһабарилха графигаа уридшалан дүүргэнэ. Газар малтадаг гурбан машина, найман теплоход, хэдэн баржа, ондоошье техникэ болзорһоо урид бэлэн болгогдоо.

Хабарай дулаан үдэрнүүдэй хүсэд тогтоогүй байбашье, судна, баржанууд, зам заадаг тэмдэгүүд шэрдэгдэжэ байна.

Агуүехэ Октябриин ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоһон уһан замшад тамаралгын хаһа сагта эрхимээр бэлдэхэ, техническэ флодые болзорһоонь гурбан хоногоор урид тамаралгада бэлэн болгохо уялга абанхай. Капитан ба механигууд Г. М. Самойлов, А. Ф. Шурыгин, А. С. Шикуло, модошо дархашуул М. А. Матвеевский, Ф. К. Калашников, электрогазагнууршад Булат Аюшеев, Александр Мартынов жэлэй түрүүшын кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ.

Улаан-Үдын уһан замай хүдэлмэрилэгшэд Ангарай уһан замшадтай мүрысэдэг. Техническэ эдэ участогуудай уһан зам утаашаа адлирхуу юм. Зүгөөр Улаан-Үдын замшадай эрхэ байдал хүшэршэг, орёо. Хадын горхонууд республикымнай голнуудай уһанда ехээр нүлөөлдэг, тамаралгада заримдаа һаад ушаруулдаг.

Д. БАЛДАНОВ.

Тарилгадаа үглөөшье гарахаар

Хориин аймагай Үдын совхозой Баянголой отделениин механизаторнууд хабарай тарилгада эрхим һайнаар бэлдэжэ байна. Отделениин бүхы трактор болон бусад техникэ заһабарилагдажа, түгэс бэлэн болгогдонхой. Мүнөө үедэ гэнжэтэ юһэн трактор, нэгэ «К-700» болон сеялкэ, борной, катогууд заһабариһаа гараба. Энэ жэлэй тарилгада дүршэлтэй механизаторнууд Шираб Даблев, аха дүү Сагид, Фанид Фахрудиновтан залуушуулые дахуулан, хоёр халаанда ажаллаха юм.

Отделениин полевой стан дээрэ энэ үдэрнүүдтэ хүлгөөтэй. Механизаторнуудай һайнаар амарха, ажаллаха дүүрэн аргатай байхын тула улаан булан, столово, байранууд түхеэрэгдэнэ. Урял лозунгнууд бэшэгдэжэ, эли газарта үлгэгдэнэ.

Тиихэдэ улаан буланда телевизор, шатар табигдажа, шэнэ газетэ, журналнууд элбэгээр асарагдаха.

Агуу Октябриин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ совхозой механизаторнууд эдэбхитэйгээр оролсон ажалай үндэр амжалта туйлахаар, баян ургаса хуряахаар зориглонхой.

Ю. МАНУЕВ.

СЕМИНАР БОЛОБО

КПСС-эй горкомой болон райкомуудай пропаганда ба агитациин таһагуудые даагшанарай хоёр үдэрэй семинар КПСС-эй обкомдо боложо, үсэгэлдэр хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

«Агуүехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ой тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар партийна организацинуудай хэжэ байһан ажал ябуулга тухай» асуудалаар элидхэл КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша **М. М. Гаськов** хээ.

-Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **Б. С. Семёнов,** КПСС-эй обкомой наука болон һургуулинуудай таһагые даагша **Л. Я. Похосоев,** КПСС-эй обкомой культурын таһагые даагша **Д. Т. Цыремпилов,** КПСС-эй обкомой таһагые даагшын орлогшо **П. Т. Манзаров,** КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша **В. К. Тюрина,** партиин обкомой лекторнууд **Г. В. Кибирев, Ю. П. Болдонов, А. С. Серебряков** гэгшэд семинар дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Семинарта хабаадагшад прибор бүтээлгын завод ошожо, тэндэхи парткомой ябуулжа байдаг үзэл сурталай хүдэлмэритэй танилсаба.

Манай корр.

Л. И. Брежнев Я. Арафадтай хөөрэлдэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев хани ёһоной албанай хэрэгээр Москвада ерээд байһан, Палестиные сүлөөлхэ эмхиин Гүйсэдкомой Түрүүлэгшэ Ясир Арафадтай апрелиин 7-ной үдэр Кремльдэ уулзаа.

Хөөрэлдөөн хани ёһоной оршон байдалда үнгэрбэ. Хөөрэлдэхэ үедөө Дүтын Зүүн зүгтэхи оршон байдалай хүгжэлтэдэ, Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые үгы хэхын түлөө, шахардуу байдалай аюултай гуламта усадхан зайсуулхын, энэ райондо тааруу зүб, бата бэхи эб найрамдал туйлахын түлөө бүхы арадуудай тэмсэлдэ Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй дүүргэдэг үүргэдэнь гол анхарал хандуулагдаа. Империалис зарим бүлэгүүд Израильтай нүхэсэн, империализмда эсэргүү Араб Зүүн зүгтэхи фронтые һуларуулхын, хэтэ заланай араб газар дайдые Израилиин эзэмдэһыень бүхэжүүлхын тула Дүтын Зүүн зүгтэхи заһаруулагдаагүй байдал хэрэглэхэ һэдэгтэ гаргана гэжэ тусхайлан тэмдэглэгдэбэ.

Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөн Палестиные арабуудай хуулита национальна эрхэ хамгаалха талаар һүүлэй жэлнүүдтэ горитой амжалтануудые туйлаа, арабуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй түрүү отрядуудай нэгэн болоо. Тиихэтэеэ хамта энэнь Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые бүхы талаарнь заһаруулан шиидхэхэ гэдэг КПСС-эй ба Совет гүрэнэй залан сэхэ хараа бодолой зүбые лаблан батална. Палестинын араб арадай хуулита национальна эрхэ, Палестинын бэеэ даалган гүрэн тогтоохо хүрэтэр өөһэдынгөө байдал өөһэдөө тодорхойлхо тэрэнэй эрхэ хангалга тиимэ хараа бодолойнь тон шухала зүйл болоно. Дүтын Зүүн зүгэй асуудалаар зарлагдадаг Женевскэ эбэй конференцидэ Палестиные сүлөөлхэ эмхиин түлөөлэгшэдые хабаадуулха гэжэ Советскэ Союз холо дуралхадаг юм гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглээ.

Я. Арафат национальна хүсэл эрмэлзэлээ бэелүүлхын түлөө Палестинын араб арадай ябуулжа байгаа тэмсэл тухай хөөрөөд, Палестинын национальна Соведэй һаяхан тараһан XIII сессиин дүнгүүд тухай мэдээсээ.

Империализмын ба хархис этэгээдүүдэй хорото ябуулганuудта эсэргүү тэмсэлэй замаар саашадаа дабшаха. Советскэ Союзтай, социалис хани нэгэдэлтэ бүхы оронуудтай хани барисаанай, харилсаа холбооной һудал һабагшануудаа улам бэхижүүлхэ гэжэ Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй эрмэлзэдэг байһые лаблан батална. Я. Арафат хуулита национальна эрхынгээ түлөө Палестинын арадай тэмсэлые сэхэ шууд, али болохоор дэмжэдэг байһанайнь түлөө Советскэ Союзда Палестинын араб арадай үмэнэһөө гүнзэгы баясхалан хүргөө.

Сүлөөтэ, национальна бэеэ даалһан байдалай, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө, энэ районгохи байдалые политическэ талаарнь бүхы дээрэнь заһаруулан гуримшуулхын, тааруу зүб, бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэжэ байгаа Дүтын Зүүн зүгэй бусад арадуудые Советскэ Союз ходоодоо дэмжэдэг байгаа, дэмжэжэ байна гэжэ Л. И. Брежнев мэдүүлбэ. Эдэ уг зорилгонуудые шиидхэхын тула өөһэдынгөө зэргые улам нягтаруулан жагсааха хэрэгтээ бүри ехэ амжалтануудые туйлахыень хүсэһэн хүсэлэн эрэлхэг зоригто Палестинын тэмсэлшэдтэ дамжуулаа.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

Хүдөө нютагуудай захилнуудые саг болзор соонь дүүргэхэ

Хүдөө ажахые материалаар, техникээр хангаха бүхэсоюзна габшагай штабай заседани апрелиин 7-до болобо. «Союзсельхозтехника» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ А. А. Ежевский болон бусад үгэ хэлэхэдээ, промышленна олохон предприятинууд хүдөө нютагуудта ээһэдын продукци эдьгээхэ уялгануудаа дүүргэнхэй. Энэнь тарилгын техникэ амжалтатайгаар заһабарилжа дүүргэхэ арга ороной олонхи районуудта олгобо гэжэ тэмдэглээ.

Гэхэ зуура, СССР-эй Химическэ промышленностиин министерствын зарим заводууд хүдөө нютагуудай ажалшадта ехэ үгэлитэй байна гэжэ заседани дээрэ дурдагдаба.

Бүхэсоюзна штаб дутуу дунданuудые зайсуулхын тула тодорхой хэмжээнүүдые хараалаа. Энэнь хабарай тарилгын хүдэлмэри эмхигэй һайнаар дүүргэхэ арга олгохо зэргэтэй.

(ТАСС).

АХА ДҮҮ ОРОНУУДАЙ ХАНИ ХОЛБООН

КАТОВИЦЕ. (ТАСС-ай корр.). «Совет эрдэм, техникын туйлалтанууд» гэһэн выставкэ эндэ баярай оршон байдалда нээгдээ. Тэрэнэй 2.700 гаран экспонадууд Советскэ Союз доторхи ашагта малтамалнуудай промышленность тухай, элшэ хүсэн, металлурги, машина бүтээлгэ, транспорт, химическэ промышленность, хүдөө ажахы, байгаалиие хамгаалга тухай хөөрэнэ.

Польшодо Совет эрдэм, техникын үдэрнүүдэй үнгэргэгдэжэ байһантай дашарамдуулан, Катовице хотын Спортын ордон дотор поляк-совет хани барисаанай ехэ митинг болобо. ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич эндэ үгэ хэлэбэ.

Совет делегациин толгойлогшо — СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Эрдэм болон техникын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ В. А. Кириллин митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Залуушуулые сэрэгэй-патриотическа ёһоор хүмүүжүүлгэ

Совет залуушуулые, Армиин ба Флодой сэрэгшэдые КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, сэрэгэй-патриотическа ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгонууд апрелиин 6-да Москвада болоһон уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдээ. Энэнь СССР-эй оборонын министерствээр, Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управленеэр эмхидхэгдэһэн байна. Ороной уран мэргэжэлтэнэй холбоонуудай хүтэлбэрилэгшэд, баатаршалгын-патриотическа асуудал шэнжэлдэг уран һайханай интеллигенциин түлөөлэгшэд уулзалгада хабаадаба.

Главна политическэ управлениин начальник, армиин генерал А. А. Епишев эхилэлгын үгэ хэлэхэдээ, залуушуул болон сэрэгшэдтэ эрхим гурим заншал, дайшалхы шанарнуудые нэбтэрүүлэн хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ искусствын ба литературын дүүргэдэг шухала үүргые тусхайлан тэмдэглээ.

Уулзалгын үедэ СССР-эй уран бэлигтэнэй холбоонуудай хүтэлбэрилэгшэд үгэ хэлэбэ.

Х ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

ХҮДЭЛМЭРИИН САГ ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Манай Тимлюйн асбо-цементнэ зүйлнүүдэй заводой коллектив үйлэдбэриин ашаг үрын, хүдэлмэриин шанарай табан жэлдэ эрхим һайнаар хүдэлжэ, бага гаргашатайгаар, ехээр продукци үйлэдбэрилхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэй. Цехүүдэй, мастерска участогуудай, бригадануудай гэшүүд социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Бии байгаа арга боломжонуудые зүбөөр, хүсэдөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Гол фонднуудһаа продукци абалгые эридээр дээшэлүүлхэ гэһэн эрилтэ хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдэй урда табигдана. Энэ харюусалгатай асуудалые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ тиимэшье бэлэн бэшэ юм. Хүдэлмэришэдэй оролдолгоһоо, шадабари мэргэжэлһээ ехэ юумэн дулдыдадаг байха юм.

Бидэнэр барилгада хэрэгтэй шифер гарганабди. Ороной олохон область, хизаарнуудһаа, БАМ-ай барилгашадһаа ехэ захил ороно. Энэ захил сүм дүүргэхын тула заводоймнай хүдэлмэришэд булта хубитала оруулалсаха болоно бшуу даа. Тиимэһээ ажалай участок бүхэндэ хүдэлмэриин саг алмаха, аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гээшэ мүнөө үедэ тон шухала.

Нэгэ минута. Манайхяар ехэл саг гээшэ ааб даа. Ганса минутын туршада нэгэ бригадын гэшүүд 80—90 хэһэг шифер гаргана. Часай туршада 5600—5700 хэһэг шифер бүтээгдэнэ. Шифер хэдэг автомат шахуу линиинүүдые миин байлгангүйгөөр хүдэлгөө һаа, бидэнэр тон ехэ ажал хэхэ арга шадалтай байна ха юмбибди. Эдэ бүгэдые хүдэлмэришэднай һайн ойлгоно гээшэ.

Энэ талаар Владимир Иннокентьевич Шихановай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд ехэ габьяатай гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Владимир Иннокентьевич шифер хэхэ ажалай «нюусануудые» һайн мэдэдэг болонхой. Оньһон түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэхэ машинистын 6-дахи разрядтай юм. Ажал хүдэлмэри эмхидхэхэдээ бригадынгаа эрхим хүдэлмэришэдтэ түшэглэдэг.

Бригадынь гэшүүн Иннокентий Анресевич Балаганскиие абаад үзэе. Арбан табан жэлэй туршада таһалгарлагүй энэ ажалда хүдэлжэ, шиферэй холисо бэлдэдэг юм. Иннокентий Андреевич хэр зэргээр хүдэлнэб, энээнһээнь лэ бригадын бүхы хүдэлмэришэдэй ажал дулдыдадаг юм. Энээн дээрэһээл В. И. Шихановай бригадын гэшүүд хододоо эрхим шанартай продукци гаргажа, даабаряа холо үлүүлэн дүүргэдэг гэжэ хэлэхээр.

В. И. Шихановай бригадада 9 хүн хүдэлнэ. Эдэнэй дунда тиимэ һулаханаар хүдэлдэг хүдэлмэришэд үгы юм. Оператор Андрей Габдрухмановые абаад үзэе. Арбан табадахи жэлээ манай заводто хүдэлнэ. Оньһон техникэдэ ехэ дуратай хүн. Детальнууд болон узелнуудые ходо шалгажа, һэлгэн заһабарилжа байдаг. Саг болгортонь тоһододог, сэбэрлэдэг. Нигэжэ халаанай туршада оньһон түхеэрэлгэнүүд миин байлгагдангүйгөөр ашаглагдана. В. И. Шихановай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд нэгэн бултанай, булта нэгэнэй түлөө гэһэн уряа доро ажаллана.

Энэ түрүү бригадын коллектив 1976 ондо 10 миллион 300 мянган хэһэг шифер хэхэ даабаряа 11 миллион 80 мянганда хүргөө бэлэй. Бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар гаргана. Оньһон түхеэрэлгэнүүдые ашаглаха коэффициентые 83 процентдэ хүргэһэн юм. Манай заводой 24 бригадануудай дундаһаа эгээл үндэр бүтээсэ түйлаба. Эдэнэр арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилготойгоор дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, эршэтэй шангаар хүдэлжэ байна.

Минин хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд энэ ехэ мүрысөөндэ оролсоод, хаба шадалаа туршалсана. В. И. Шихановай бригадын хүдэлмэришэдые социалис мүрысөөндэ илажа гарахань тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Тиигэбэшье эдэнэй хойно орожо, нюураа «шоройдуулхагүй» гэжэ яһалал оролдонобди.

Ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг, дүршэлтэй хүдэлмэришэд бригададамнай олон юм. Минии туһалагша А. И. Филатов, оператор Г. А. Каширихин гэгшэд эрхим шанартай продукци гаргаха хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана. Бидэнэр ажалай эхилхэһээ урид бүхы бригадаараа сугларжа, хайшан гэжэ хүдэлхэ тухайгаа хэлсэдэг заншалтайбди. Хүдэлмэриин минута бүхэниие зүбөөр, хүсэдөөр хэрэглэхэ гэжэ эрмэлзэнэбди. Шифер хэхэ автомат шахуу лининүүд зогсоогдолгүйгөөр ашаглагдана. Манай бригадын хүдэлмэришэд урдаа табиһан хараа зорилгонуудаа бодото дээрэнь бэелүүлжэ шададаг. Бидэнэр 1976 оной даабариһаа гадуур 300 мянган шифер гаргаа һэмди.

«Партиин XXV съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ солодо хүртэһэн байнабди. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй даабари болзорһоонь урид, ноябриин 1-дэ дүүргэжэ, Агууехэ Октябриин революциин 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ бригада гэһэн нэрэ солодо хүртэхэ мүрысөөндэ оролсоод, хаба шадалаа туршалсажал байнабди. Энэ жэлэй түрүүшын кварталай даабариһаа гадуур 17 мянган хэһэг шифер гаргаад байнабди. Бүхы продукциингаа 99 процентыень эрхим сэгнэлтэтэйгээр бүтээнэбди.

Манай Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводой хүдэлмэришэд дундаа мүрысэн хүдэлнэ. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые халан абаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйбди. Манай дунда даабаряа дүүргэдэггүй, ажалай журам эбдэдэг хүдэлмэришэд үгы юм.

Заводоймнай хүдэлмэришэд байгша оной түрүүшын кварталай даабариһаа гадуур 370 мянган хэһэг шифер гаргаад байна. Бидэнэр саашадаа үшөөл эрхимээр ажаллажа, амжалтаяа арьбадхаха болонобди. Тиимэ эрилтэ хүдэлмэришэн бүхэнэй урда табигдана.

А. КОЛМАКОВ,
Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводой бригадир.

БАРИЛГЫН ЭХ
ЭНДЭҺЭЭ

Шэнэ гэрнүүд... Хойто-Голдо үнинэй ерээгүй хүн, хубилшаһан тосхониие хараашалан, хургаа даража тоолохо: 5—6 шэнэ гэр тус тустаа хоёр айлай байхаар баригдаһан, шэнэ гараж, совхозой конторо Һургуулида гурбан классай шэнэ залгаа. Соёлой байшан барихаяа модо бэлдэһэн дархашуулай һүхын абяан, пилорамаһаа хюрөөгэй һиинаха холоһоо дуулдана...

Хойто-Голдо пилорамын тодхогдоһонһоо хойшо тэндэ Содном Балданович Билдуевһаа ондоо хүн хүдэлжэ үзөөгүй. Тэрэ гэһэнһээ хорёод жэл үнгэршэбэ. Туранай совхозой барилгануудай ехэнхинь Содном Балдановичай хюрөөдэһэн модоор бүтэһэн байха.

— Үбэлдөө хүрэһэн модон шууяса хюрөөдэгдэдэг. Шагнажа байхада хонгёо хүгжэмэй зэдэлһэн шэнги. хүнэй хүсэндэ ажал хүнгэн болоһон мэтэ һанагдадаг. Харин дулаанда нойтон модон хюрөө хабшажа, ажалыешни һаатуулха, бэедэшье хүжүүн. Хюрөө ехэ хүндөөр, эрьелдэхэ, хибэдэһэндэ хахаха, гараараа хюрөөдэһэн шэнги эсэхэш.

Эдэ мэтын нюусануудые дүршэлтэй хүн мэдэхэ ааб даа. Олон жэлэй ажаглалтын ашаар элдэб янзын модоной шанарые үнинэй мэдэхэ болонхой Содном Балданович хюрөөгэй хүгжэмөөр пилорамын оньһон техникын хүдэлсые нюдөө аняадшье тухайлдаг болонхой.

Жэлэй дүрбэн сагта хододоо ногоон шэлбүүһэнэй анхилаатай хибэдэһэн адхара адхарһаар зузаан дэбдихэр болошодог. Мүнөө пилорамада ажал илангаяа ехэ болонхой. Совхозой түсэблэһэн барилганууд олон. Ажалшадай гэр байра заһабарихха, шэнэлхэ саг ерэжэ, эндэ тэндэ уужам, үндэр гэрнүүд баригдана, соёл-гэгээрэлэй, худалдаа наймаанай байрын барилганuудшье хэгдэнэ. Теэд хүдөөдэ барилгын гол хэрэгсэл—модон ха юм даа. Билдуевай пилорама дээрэ үдэр бүри хүлгөөтэй. Буулгаһан модонууд сагтаа хюрөөдэгдэнэ. Пилорама эбдэрээд, барилга зогсоо гэһэн ушар эндэ үзэгдөөгүй.

Ажалай түрүүшүүлые хүндэлдэг шэнэ заншал Хойто-Голдо һаянай бии болонхой. Ажалшадые клубтаа урижа, буряадай угай хүн-
дын ёһоор түрү
даг барюулагдана
торгон дээрэ таб
гатай сагаан эде
һээ амсаха ёһото
рэгтээ амжалта т
циалис мүрысөөнд
жэ гараһан хүнү
лагдаһан юрөө
нууд. шүлэгүүд
Һая Содном Балда
дуев нютагаархин
хүндэлүүлһэндэ
тайгаар абаһан
гээ харуулаа һэн.

Содном Балдан
сарюунаар ха
жарадаа дүхэһэн.
үетэн Эсэгэ орон
гын Агууехэ дай
зоригой шалгалта
би заяатай бай
Содном Билдуев
алис Японие б
дайнда хабаадал
шалхы габьяагай
һэн хоёр медаль
яларуулан срэһэн

...Квантунска
лалдахаяа үнинэ
олон тоото дзот,
тэ дабагдашагүй
дые түмэр-бетоно
байгаа. Билдуе
ниин автоматчиг
тиимэ нэгэ дзот,
һаань улаан гал
туулган мүндэр
Һомоной холуур
һамбаанда хэдэ
шод урагшаа мүл
нэрэй дунда Содн
дүтэлһэн бэеэр
гээд, Билдуев гра
жэрхибэ. Дзодой а
хахатай адли мана
чигууд добтолгодо
тэрэ үндэрые эз
Энэ тулалдаанай
рэгшэдэй жагсаала
раһан С. Билдуев
хүртэһэн. Уданш
нэй үбсүүндэ
габьяагай түлөө
даль толороо бэлэ
дэн шанга тула
эрэлхэг зоригтой
гаа түлөө дайшал
хи медаль Содном
вичта барюулагдаа

Дайнай һүүлээр
таг Түнхэнөө бу
лан байдалай бари
жэлүүлһэн. Х
олонхи барилгану
Билдуевай хубита
нэй хюрөөдэһэн
хэрэглээгүй айл э
да үгы ёһотой. Т
хоз һүүлшын
илангаа ехэ
Тиимэһээ ажахын
рюусалгатай учас
даг хүндэтэй ажа
һанаараа Содном Б
омогорхон баяс
эрхэтэй.

Н. НАМСА

ЭРДЭМТЭД ХҮДӨӨ АЖАХЫДА

ШЭНЭ СОРТЫН НАРАН СЭСЭГ

В. С. Пустовойтын нэрэмжэтэ эрдэм шэнжэлэлгын бүхэсоюзна Краснодарай институдай хүдэлмэрилэгшэд шэнэ сортын наран сэсэг һая бии болгобо. Энэ шэнэ ургамал мүнөө үедэ таригдажа байһан наран сэсэгтэ орходоо жэшээгүй ехэ тоһо үгэжэ шадаха байна. Шэнэ сортын наран сэсэгһээ һайн шанартай тоһо ехээр абажа болоно гэжэ Краснодарай эрдэмтэд гүйсэд гэршэлһэн байха юм.

Байгша ондо һая бии болгогдоһон энэ ургамал Кубаниин, Ставрополиин, Украинын туршалгын 32 участогуудта таригдахаар хараалагдана.

Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ Кубаниин колхоз, совхозууд найма мянган гектар шэнэ сортын наран сэсэг тарихаар хараална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ сөртын наран сэсэг бии болгогшо, эрдэм шэнжэлэлгын институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ К. И. Солдатов ба ахамад лаборант А. А. Ивлеватай теплицэ соо ургуулһан наран сэсэгые наринаар шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ПОЕЗДНУУД ТҮРГӨӨР БҮРИДХЭГДЭНЭ

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй эхинһээ поезднуудые түргэн саг соо һайн шанартайгаар бүридүүлжэ. аян замдань ябуулхын түлөө социалис мүрысөөндэ хабаадалсана.

Мүрысөөндэ гансал маневрово локомотивуудай бригаданууд, поезднуудые хабсаргагшад оролсодог юм. Үнгэрһэн жэлэй дүрбэдэхи кварталай дүнгөөр тус станци СССР-эй Зам харилсаанай министерствын ба түмэр замай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай хоёрдохи мүнгэн шанда хүртөө бэлэй.

Станциин хүдэлмэришэн С. М. Максимовай ударидадаг диспетчернүүдэй халаан март һарын туршада хоёр һара соо хэхэ ажалаа бүтээгээ. Тиихэдэ поезд хабсарган бүридүүлдэг мастер М. Л. Сушко, маневрово локомотивай машинист П. А. Ещенко болон бусад кварталай түсэб холо үлүүлбэ.

Э. ФАДЕЕВ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХӨӨРЭНЭ

ХУРЬГАД АБТАА, ТҮЛЖҮҮЛХЭЛ ХЭРЭГТЭЙ

Партиингаа Центральна Комитедэй хандалга Бэшэгтэ ажал хэрэгээрээ харюусажа, малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ. мяха, һү ба бусад продуктнуудые ехээр абахын, гүрэндөө худалдахын тула колхозоймнай малшад шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө оролдолго гаргажа байна. Манай колхозой хонишод энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 92 хурьга түлжүүлхэ социалис уялга абаа юм. Мүнөө эхэ хонидой отаранuудта хонид хурьгалжа дүүрэхэнь. Колхознай бүхыдөө 15 мянга гаран хурьга абанхай. Түрүүшын зуутан-хонишод тодоронхой. Жэшээлхэдэ, Арьяа Цыбикдоржиевай бригада зуун эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга абажа, һайн дүн түйлаа. Тэрэшэлэн Даши-Нимажи Аюшеевэй, Дамби Будажаповай, Будацырен Булгатовай, Дэжэдма Дамбаевагай хүтэлбэрилдэг бригаданууд зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаад, һайнаар түлжүүлнэ.

Би хонишоноор 24 жэлэй туршада хүдэлжэ байнаб. Энэ үедэ үбэлдөө эртэ, хабарай эхеэршье хурьга абагдаа һааб даа. Мүнөө өөрынгөө олон жэлэй дүй дүршэл дээрэһээ шэнжэлхэдэмни хурьгадые эртэ абахада һайн, үбэлэй хурьгад өөдэргэн гэжэ мэдэрдэг болонхойб. Юундэб гэхэдэ, жэлэй эхиндэ абтаһан хурьгад хабар болохолоор яһала тобиржожо, намар болоходо бэеэ оложо, хүсэд таргалаад байдаг. Жэшээлхэдэ, 1975 ондо старымнай хонид февраль һарын эхеэр хурьгалжа. хурьгадынь эхэһээнь һалгааха үедэ 25 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй болоод байгаа һэн. Үбэл абтаһан хурьгад түлжүүлэгдэхэ талаараа хабарай хурьгадһаа юугээрээшье дутадаггүй. Тэрэ жэл манай хонишодой бригада зуун эхэ хонин бүриһөө 121 хурьга абаһан юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай отарын хонид февраль һарын хахад багаар хурьгалжа эхилээ һэн. Энэмнай урдынхиһаа хахад һараар оройтоһон болоно. Тиибэшье бидэ урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэжэ, зуун эхэ хонин бүриһөө 118,3 хурьга абажа шадаһан байгаабди. Отарадамнай хүсэд хүрэхэ тэжээл асарагдаа һэн. Эхэ хониднай олоороо эхирлээ, мүн һүтэйшье байгаа. Сэхыень хэлэхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ колхозоймнай хонидой үүлтэр һайжаржа, хонишоднайшье ажалай баян дүй дүршэлтэй болонхой.

Арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэшье манай отарынхид хонидоо гол түлэб үбэл хурьгалуулаабди. Мүнөө үедэ зуун эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абанхай, һайнаар томо болгожо байнабди. Хурьга абажа түлжүүлхэ гээшэ хонишон бүхэнэй эгээл харюусалгатай, ажал ехэтэй, мэргэжэл шадабариинь хэрэгтэй хүдэлмэри байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Ахалагша хонишон, тэрээнтэй суг хүдэлдэг нүхэд түл абалгын үедэ үдэр һүниие мэдэнгүй, туха сүлөөгүй ажалладаг гээшэ. Түл абалгын үедэ элдэб бэрхэшээлнүүд тохёолдодог. Зарим хонид нарай хурьгадаа танидаггүй, голодог, тиимэһээ хурьгыень эхэдэнь дадхаахые оролдодогбди. Хонидой хурьгадтаа дадатарынь түсгаар клеткэ соо байлгаха, тэмдэглэхэ, сакманна арга үргэнөөр хэрэглэхэ ушартай болонобди.

Минии һанахада, хонин ажалда жэжэ юумэн гэжэ байдаггүй. Ажаглахада, зарим отаранuудта хайша хэрэгээр, бодомжогүйгөөр хэгдэһэн ажалай хойшолонгууд һүүлдэжэ ерэхэдээ тойбо тодхор татадаг гээшэ.

Илангаяа апрель, май һарануудта хурьгадта һайн харууһалга хэрэгтэй. Хабарай дулаан үдэрнүүдтэ хурьгадаа газаа гаргахадаа дадхаажа, түрүүшээр 5—10 минутын туршада гаргаад, хожомоо хахад часаар, час соо байлгажа болохо. Харалган хүйтэн, һалхитай үдэрнүүдтэ газаа удаан байлгажа болохогүй бшуу даа. Хурьгадай гарадаг газар нэмэри дулаан, дороо саһа, мүльһэгүй байха жэшээтэй.

Хурьгадай шэгнүүр ехээр нэмээхын, элдэб үбшэ хабшанда нэрбүүлхэгүйн тула һайнаар эдеэлүүлхэ, байрыень сэбэр, хуурай байлгаха, уһа, тэжээлыень ходо һэлгэжэ байхада һайн. Бидэнэр үбһыень үдэр бүри шэнэлдэгбди. Тааз, хобоо соо хэжэ үгэһэн уһаяа үглөөгүүр, үдэр, үдэшэлэн һэлгэнэбди. Уһа хэжэ үгэдэг амһартаяа сэбэр байлгаха гэжэ оролдонобди. Гадна витамин элбэгтэй үбһэ тэжээл үгэдэг, элдэб минеральна бодосуудаар таһалдуулдаггүйбди.

Хожомоо ногооной ургажа, хурьгадай бэлшээридэ гарадаг болоходо баһал ехэ һэргылэмжэ хэрэгтэй даа. Хүйтэн газар дээрэ хэбтүүлхэгүй, һүрэгһөө гээгдүүлхэгүй гэжэ ходол хаража ябадаг гээшэбди. Мүн хурьгадые сэбэр уһаар ундалуулжа байха шухала.

Тиигээд зуһаланда нүүхэ үедэ хура бороон орожо, һалхи, шуурган буужа магад Тиимэһээ манай зуһадаг газарта хурьгадта тусхай дал һарабша түхеэрэгдэнхэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхознай ногооной гурил гарган болоо. Иимэ витамин элбэгтэй тэжээл, зундаа бэлдэгдэһэн набша намаа хурьгадта эдюулхэдэ ехэ һайн байдаг.

Энэ ойн баярай жэлдэ хонишод абаһан хурьгадаа бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ, тус бүриинь 23—25 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгааха гэжэ оролдоно.

Тиигээд эхэһээ һалгаагдаһан хурьгадые дүршэлтэй, ажалша бэрхэ хүнүүдтэ даалгаха хэрэгтэй гэжэ һанагшаб. Юуб гэхэдэ, эхэеэ хүхэжэ, элбэг тэжээл дээрэ ябаһан хурьгад муу гарта ороходоо хараа бэйса муудадаг, хожомоо үхэл гарзада ородог гээшэ. Энээндэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд анхарха зэргэтэй. Эхэһээ һалгаагдаһан хурьгадые нэгэ-хоёр газарта суглуулаад, һарабшатай зохид байрада, һайн бэлшээридэ, ногоон тэжээл дээрэ байлгабал, бүри түргэнөөр түлжэхэ һэн. Эдэ бүгэдые бодомжотойгоор эмхидхэбэл, тэрэл жэлдэнь гүрэндэ тушаахаар болохол. Юрэдөө эдэ бүгэдые хараада абаха саг ерээ. Бүхы хүсөөрөө оролдожо бидэнэрэй томо болгоһон хурьгадай хожомоо муудашоод байхадань сэдьхэл зурхэн үбдэхэ жэшээтэй.

Манай бригадын гэшүүд «Буряад үнэн» газетын редакцида республикын суута хонишодой уулзалгада хабаадагшадай «Хонишон нэрэдээ хүрэхөөр ажаллая» гэһэн Буряад ороной бүхы хонишодто хандаһан гүнзэгы удхатай бэшэгтэй танилсажа, ехэ һонирхоо һэн. Үнэхөөр энэ жэлдэ бидэнэр хаба шадалаа харуулха ёһотойбди.

Арбадахи табан жэлнай үйлэдбэриин ашаг үрэ, продукциин шанар дээшэлүүлхэ гэһэн гол удхатай гээшэ ааб даа. Энээниие партиин XXV съезд тодорхойлһон байна. Энэ талаар бидэнэр ехэ юумэ хэхэ аргатайбди. Нэн түрүүн хони хургадаа гарзада оруулангүй, һайн шанартай нооһо ехээр абабал, колхозоймнай олзо доход яһала дээшэлхэ байна. Энэмнай бидэ хонишодой ажалһаа сэхэ дулдыдаха юм. Тиимэһээ гаргаша багатайгаар ехэ продукци абахын түлөө аһан шадалаараа оролдонобди.

Бүхы амжалтанууднай хүнүүдэй хэр зэргээр ажаллаһанһаа, хэр мэргэжэл шадабаритай, ажалай журамтай, гуримтай байһанһаа болодог ааб даа. Эдэ асуудалнууд тушаа СССР-эй профсоюзуудай XVI съезд дээрэ яһала хэлсэгдэһэн байна.

Ажалай коллектив бүхэн Агууехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойдо эдэбхитэйгээр бэлдэжэ эхилээд байна. Хүн бүхэн энэл алдарта һайндэртэ ажалай бэлэг бэлдэжэ, Эхэ ороноойнгоо шэнэ амжалтануудта өөрынгөө хубитые оруулхаар бэеэ зэһэнэ. Энэ харюусалгатай сагта манай бригадын хонишод хэзээ хэзээнэйхиһээ оролдосотойгоор ажаллажа, абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхээр зоригжонхой.

Б. БАНЗАРАКЦАЕВА.
Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

Заводой коллектив мүнөө арбадахи табан ж
дохи жэлэй нэгэдэхи кварталайнгаа даабарие
һоо урид дүүргэжэ, ажалдаа үшөө нэгэ амж
лаба.

Түрүүшүүлэй дундаһаа хори гаран жэлдэ
ажаллажа ябаһан В. Д. Мархагшинов эрхимлэ
Энэ хэрэгтэ нүхэр В. Д. Мархагшиновай ору
битань ехэ. Жэшээнь, судно-бүтээгшэд гансахан
рада даабаряа болзорһоонь урид дүүргэһэн ба

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын судна бүтээлгы
слесарь В. Д. Мархагшинов.

Д. БАЛДАНОВА

АНХАРАГТЫ: *һонирхолтой дүй дүршэл*

НИКОЛАЙ ЗЛОБИНОЙ ЖЭШЭЭГЭ

Бригадна подрядаар хүдэлдэг ажахын тоосооной бригада даажа абахыень дурадхахадань, Карл Михайлович Глазков түрүүшээр ехэ мэгдээ һэн. Ажалай иимэ гурим тухай дууланһан, тэрэниие гансал барилга дээрэ хэрэглэдэг гэжэ һанаһан байгаа. Барилгын ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, шанар һайжаруулха хэрэгтэ ехэ удха шанартай энэ гуримые харгын барилгада хэрэглэжэ болохо юм гэжэ бодомжолоогүй байгаа.

Түрүү онол аргые нэбтэрүүлхын тула яараһан тэбдэһэнэй хэрэггүй гэжэ тэрэ шэбшэһэн байна. Түрүү, шэнэ юумэ хэрэглэхэнь хэзээдэшье хүшэр байдаг. Бодомжолжо, хаража үзэхэ хэрэгтэй Арга боломжонуудаа элирүүлхэ шухала. Тииһэнэй һүүлээр хэрэглэжэ болоомоор һаань, ажалдаа нэбтэрүүлхэ бэлэдхэл хэхээр. Хяагтын авто-харгын линейнэ управлениин ахамад инженер А. К. Степановтай бригадна подрядай ажахын тоосооной бригада тухай яһала хөөрэлдөө. Иимэ бригаданууд юугээрээ аша туһатайб, бусад бригадануудһаа булюу һайн байхаб гэжэ бодомжолжо, тооложо үзэһэн байна. Ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, алмалта арьбалалта түйлаха арга бии шэнги. Хүдэлмэришэдтэшье аша туһатай, салин хүлһыень дээшэлүүлхэшье байба. Саарһан дээрэ тооложо үзэхэдэнь, миин бодомжолжо харахадань зүбшье, дэмжэмээршье шэнги. Харин ажалай шэнэ эмхидхэл бодото дээрээ ямар байхаб? Харгы барилга дээрэ иимэ онол арга энээнһээ урид хэрэглэгдээгүй, халан абамаар дүй дүршэл үгы байһан. Ялтайб?

Түрүүшээр комплексно бригада эмхидхэхэ тухай шиидхэбэри абтаа. Иимэ бригада 1974 ондо бүридхэгдэһэн байна. Хяагтын-Адаг, Ехэ-Нуга гэһэн авто-харгы баригшад «Бурятавтодорой» эрхим бригада» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлээ. Мүрысөөнэй үедэ эдэбхи үүсхэл гаргагдадаг, дэмжэгдэдэг, арга боломжонууд хэрэглэгдэдэг гээшэ.

Тиимэһээ харгы баригшад ажалайнгаа эмхидхэл һайжаруулха гэжэ оролдоо. Бригадые толгойлжо, жэшээ харуулжа ябаха, дүй дүршэлтэй, эмхидхэхы шадабаритай хүн хэрэгтэй болобо. Харгы баригшад Карл Михайловичые бригадираар нэгэн дуугаар һунгаа һэн. Шэнэ. бригада «Глазковой бригада» гэжэ коллектив соогоо нэрлэгдэдэг болоо. Тиимэһээ К. М. Глазковто бригадна подряд хэрэглэжэ эхилхыень управлениин хүтэлбэрилэгшэд дурадхаһан байна.

Бригада нёдондо ажахын тоосоондо оруулагдаа. Мөөрөөшэ — Тамир — Хүдэри-Сомон гэһэн авто-харгы барихадаа бригадна подряд хэрэглэжэ эхилһэн юм.

— Бэрхэшээлһээ сухаридаггүй, найдамаар хүдэлмэришэд сугларһан байгаа. Хамтын хэрэгые өөрынгөө хубиин хэрэгһээ үлүү тоолодог, урагшаа һанаатай барилгашадтай байһандаа бригадые даажа абаха зүбшөөлөө үгэһэн байгааб, — гэжэ Карл Михайлович хөөрэнэ.

Түрүүшээр жэгдэ һайн байгаагүй. Уридшалан хараалагдаһан, түсэблэһэн юумэ бүтэжэ үгөөгүй. Техникэ бригадада даалгагдажа үгтөөгүй байгаа. Һаатаха ажалгүй миин байха ушар яһала олон дайралдаа. Техникые объектһээ абажа, ондоо участок эльгээхэ ушар нэгэнтэ бэшэ гараһан юм. Эдэ бүхы асуудалнууд удаа дараалан шиидхэгдэжэ, шэнэ гурим ёһотойгоор нэбтэрүүлэгдэжэ захалаа һэн.

— Шэнэ онол арга хэрэглэхэдэмнай социалис мүрысөөн ехэ нүлөө үзүүлээ, — гэжэ бригадир тоолоно. Харгы баригшад социалис мүрысөөндэ оролсожо, абаһан уялгануудаа дүүргэхые оролдоо. Элдэб бэрхэшээлэй дайралдабашье, хүн бүхэн нормоёо заатагүй дүүргэхые мэдэржэ, оролдолго гарган ажаллана.

К. М. Глазковой даадаг бригада арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариие дүүргэһэн, договор соо хараалагдаһан хүдэлмэри хэһэн байна. Тэдэнэр түрүүшын объектые һайн гэһэн сэгнэлтэтэйгээр болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Энэ объект дээрэ ажаллахадаа, ажалай эмхидхэл нарижуулан һайжаруулаа. Хэрэгтэй техникэ бригадада даажа үгтөө.

Бригада 6 һарын туршада хатуу хушалтатай 5 километр харгы бариһан байна. Харгын өөрынь үнэ сэн 64,6 мянган түхэриг хүргэгдөө. Энэнь барилгые юрын аргаар эмхидхэһэнһээ 1492 түхэригөөр хямда болоо. Хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ түсэбөөр хараалагдаһан 807 түхэригэй оронд 958 түхэриг болоо. Бригада договор соо хэлэгдэһэн бүхы даабариие һайнаар дүүргэһэнэй түлөө 3.066 түхэригэй шан абаһан байна.

Ажалай шэнэ онол аргын булюу һайн байһаниинь бодото дээрээ элирүүлэгдээ. Энэ арга барилгын ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, шанар һайжаруулха хэрэгтэ нүлөөлхэһөө гадна, хүниие хүмүүжүүлнэ. Хүдэлмэришэн бүхэн хамтын һайн журамтай байхые оролдоно. Шэнэ гурим хэрэглээгүй 1975 ондо бригадада ажалай журам эбдэһэн хоёр ушар суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Нёдондо нэгэшье иимэ ушар гараагүй.

Харгы баригшадай энэ бригадын гэшүүн бүхэн хэдэн мэргэжэл шудаланхай. Хүн бүхэн нүхэрэйнгөө ажал ядалгүй һайнаар дүүргэжэ шадаха юм. Тиигэжэ ажалай горитой саг алмагдана. Николай Злобиной дүй дүршэл ажалда нэбтэрүүлхэдэ юугээрээ үшөө булюу һайн бэ гэхэдэ, хүдэлмэришэд, барилгашад үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ сэхэ хабаадалсана ха юм. Ганса мастер, бригадирнууд ажал эмхидхэн хүтэлбэрилхэ тухай бодомжолно бэшэ, юрын барилгашад энэ хэрэг шиидхэлсэдэг болоо.

Нүхэр Глазковой бригадын дүй дүршэлые республикымнай харгы баригшадай бусад коллективүүд дэмжэжэ эхилээ. Б
дүй дүршэл һаяхан
гэргэгдэһэн семинар
согсолон харгадһа
шэн хэлсэгдэһэн бэ
мянган түхэригһөө
шэ үнэ сэнтэй,
һара соо баригдаха
нүүдые ажахын
бригаданuудта даа
хөөр гэжэ семинарт
дагшад тобшолһон
Энээнние Хяагтын
баригшадай дүй
элирүүлнэ.

Бригадна подряд
барилгада хэрэглэж
гэһэн тобшолол хэ
коллективүүд, харгы
шад бригадна подря
жо; ажалай эмхидхэл
жуулан һайжаруул
үрэ дээшэлүүлхэ,
һайжаруулха арга
нуудаа хэрэглэхэ г
дээ.

Н. ИС
«Ленинское З
газетын ред

ОКТЯБРЬ — 60 ЖАРГАЛАЙ ЗАМААР

СУСАРШАГҮЙ ЗОРИГТОЙ ТЭМСЭЛШЭ

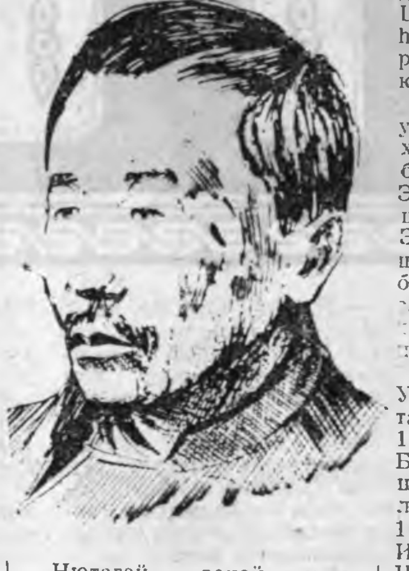

ваар ороноо шэнжэлдэг нэгэ зал соо ехэл тэй фото-зураг байдаг. мүсыень бүхэд баригүлеэд, тэрэ хүниие сосохижо, үхөө гэжэ тоо- дайсад - дээрмэшэд һан юм гэдэг. Энэ хүгшэ хэн бэ гэхэдэ, Цыбик-Доржи Бугэшэ. Ушаралта энэ тухай хэлэхэдэ, иимэ: жэлнүүдэй үе саг 1917 оной декабрь да нютагайнь зон нүхэр евые Сутайн сомоной лэгшээр һунгаһан юм. тухай И. Л. Ковалёв һэн дурдалга соогоо э хэлэнэ: «Засаг түрэ байхадаа нүхэр Будаев нюдарган баяшуултай, ламанартай, ангиин бусад дайсадтай тэмсэл эрид шангаар ябуулдаг, Совет засагые бэхижүүлхэ гэжэ оролдодог бэлэй. Сомоной Соведэй түрүүлэгшээр ажаллаха зуураа, баяшуулай, ангиин дайсадай хэды эсэргүүсээшье һаань, нүхэр Будаев улаан гвардиин сэрэгшэдые эдеэ хоолоор, мори унаагаар, үбһэ тэжээлээр хангахын тулада ехэтэ оролдодог байгаа. Цыбик-Доржи Будаевич Совет засагай тогтоһон түрүүшын үдэрһөө шэнэ, арадай засаг бэхижүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэдэг байһан юм»...

Байгал шадар Совет засаг унажа, совет хүдэлмэрилэгшэд нюуса байдалда орохо гү, али нютагаа урилха баатай болобо. Иимэ эрхэ байдалда Ц-Д. Будаев нюусаар ябадаг байба. Нэгэтэ баяшуул, ламанар гомдожо, атаман Семёновой дээрмэдэлгын отрядайхидай һабарта оруулба. Тиигэжэ тэдэнэр жэгшүүритэ муухайгаар хүлеэд, сохиһон байгаа. Талын дунда мэдээгүй хэбтэһыень малшад олојо, амиинь абарһан юм.

Нилээд удаан саг соо хэбтэжэ, арай гэжэ хүл дээрээ бодоод ябатарнь, нютагай баяшуул баһа гомдол мүргэл оруулжа, сагаантан дээрмэшэдэй хара һабарта оруулаа һэн. Ц-Д. Будаевые баһал тамалжа, буудажа алахаяа хүдөө тээшэнь дайсадай туужа ябатарнь, Барыкино-Ключи худар зугадажа, мүрөө алдахуулһан юм гэдэг.

Энээнһээ хойшо нюуса далдаар ажаһууха зуураа, Батанай-Харганаагай хушуунай буряадай дунда партизан хүдэлөө эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Ц-Д. Будаев партийна нюуса организациин суглаанда хабаададаг байба. Ямаршье сагта. һуниншье һаань, хамаагүй Цыбик-Доржи Будаев Барыкино-Ключи руу ябагаар ерэжэ, партизануудтай холбоо тогтоодог һэн. гээд партизанай хүдэлөөндэ хабаадагша А. Покацкий дурдалга соогоо тэмдэглэһэн байдаг.

Партизан ябаһан Цыбик-Доржи Будаев тухай олон материалнууд, документнүүд архивта хадагалагдажа байдаг юм. «Революцида зорюулһан ажабайдал» гэһэн статья соогоо 1923 онһоо КПСС-эй гэшүүн Д. Мункоев иигэжэ бэшэнэ: «Партизан Ц-Д. Будаев К. С. Плешковые һайн таниха һэн. Плешков-Базаров хүн зоной дунда ехэ хүндэтэй хүн байгаа. Партизан ябаха үедөө Ц-Д. Будаев энэ хүндэ ходо хандажа, зүбшэл, туһаламжа абадаг бэлэй. Эдэ мүрнүүдэй автор эдэ бүгэдэниие хараһан байна».

1919 оной декабриин 19-дэ И. Л. Ковалевой хүтэлбэри доро партизанууд Мухар-Шэбэр һууриниие сагаантанһаа сүлөөлбэ. Энээнэй һүүлээр Прибайкалиин партизанай штабай байгуулагдахада, нюусаар хүдэлжэ байһан эдэбхитэдэй дундаһаа Ц-Д. Будаевые шэлэжэ, буряад зоной дунда партизанай хүдэлөө эмхидхэхэ инструктор болгожо табиһан юм. Энэ харюусалгата тушаалда байхадаа, Цыбик-Доржи Будаевич үдэр һүнигүй хүдөө нютагуудаар ябажа, Совет засагта түшэглэһэн сомоной комитедүүдые байгуулдаг һэн. Мүнөөнэй Мухар-Шэбэрэй аймагай долоон буряад тосхоной эрхэтэд арбан хоногой туршада сэрэгэй-революционно штаб дэмжэхэ тухай шиидхэбэри баталжа абаа бэлэй. Удаань совет үндэһэ һуури дээрэ сомоной комитедүүд байгуулагдаа һэн. Энээниие гэршэлһэн документ бии юм: Зангич Хүндүйн сомоной, Батанай-Харганаагай хушуунай эрхэтэдэй хамтын суглаанай 1920 оной январиин 19-нэй тогтоол архивта хадагалагдажа байдаг. Эндэ иигэжэ хэлэгдэнэ: манай сомоной ажалшадай дунда совет үндэһэтэй сомоной комитет эмхидхэхэ; хоёрдохёор, армида ба сэрэгшэдэй бүлэнэртэ туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор хүн зоной дундаһаа мүнгэ суглуулхыень энэ комитедтэ даалгаха. Гурбадахиар, энэ тогтоолые Прибайкалиин сэрэгэй революционно главна штабай үзэмжэдэ табиха, совет комитедүүдэй бии байһан буряад хүн зонтой газарта районэй Хушуунай комитет байгуулха тухай заабари үгэхыень гуйха...» Түгнын талын бусад сомонуудта иимэ суглаанууд үнгэргэгдэдэг байгаа.

Үгытэй ядуу Түгнын буряад зон 1919 оной декабрь һарада Мухар - Шэбэрһээ эхилжэ дэлгэрһэн бүһалгаае һайшаажа, совет үндэһэтэй сомоной комитедүүдые байгуулха гэһэн Прибайкалиин сэрэгэй-революционно штабай уряае дэмжэн угтаһан юм. РКП(б)-гэй Прибайкалиин комитедэй инструктор Цыбик-Доржи Будаевич партизанай отрядуудта али болохо туһаламжа хүргэхыень Түгнын буряадай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулһан юм. Энээн тушаа иимэ документ эндэ дурдая: 1920 оной январиин 26-да Намтажаргаланай сомоной эрхэтэдэй хамтын суглаанай тогтоолһоо. «Зуу мянган түхэриг туһаламжа болгон үгэхэ тэрэ тоодо 20 үнеэ, 28 мянган түхэриг мүнгэн бөөно. Энэ зөөриие иигэжэ хубааха: гэрэйнгээ эзэниие алдаһан бүлэнэртэ туһаламжа болгон үгэхыень Тарбагатайн гол штабта 1.800 түхэриг үгэхэ; сэрэгэй хэрэгсэлдэ зорюулжа, Куналейн штабта 8 үнеэ, 6.000 түхэриг үгэхэ; мүн лэ иимэ хэрэгсэлдэ Барай штабта 4 үнеэ, 4.000 түхэриг мүнгэ үгэхэ». Энээн доро 47 хүн гараа табиһан байна. Мүн бэшэшье сомонуудай эрхэтэд иимэ туһаламжа үзүүлһэн байгаа.

Мүн партизанай штабуудта хубаажа үгэхэ гэһэн бэшэлгэтэй иимэ тогтоол 1920 оной январиин 29-дэ абтаһан байна. Галтайн бүлгэмэй эрхэтэдэй суглаанай тогтоолоор хамта дээрээ 88,750 түхэриг үгэхэ гээд бэшээтэй.

Сагаантад дээрмэшэдһээ Буряад оронойнгоо сүлөөлэгдэхэдэ, арад зонойнгоо эрэдүйн түлөө сусаршагүйгөөр тэмсэһэн Цыбик-Доржи Будаевич Совет засагые бэхижүүлхын тулада бүхы хүсэеэ зорюулба. 1920 онһоо 1921 он болотор Цыбик-Доржи Будаевич Батанай-Харганаагай Хушуунай ревкомой түрүүлэгшын орлогшоор, удаань Улаангиртын сомоной ревкомой түрүүлэгшээр, Суулгын сомоной Соведэй түрүүлэгшээр хүдэлһэн байна. Түгнэ, Суулга, Мухар-Шэбэр нютагуудта Совет засагые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй дүлэтэ жэлнүүдэй үедэ сусаршагүй зоригтой энэ большевигые нютагай нюдарган баяшуул, лама бандинар алаха гэжэ хэды ябуулга хээшье һаань, тэрэнь хүсэлдэхэгүй байһан юм.

Нютагай зоной дунда Ц-Д. Будаев ехэ хүндэтэй, партиин табиһан зорилгонуудые буряад зондоо ойлгуулжа, тайлбарилжа үгэдэг, хамаг хэрэг үйлэнүүдые ударидажа, өөрөө зониие дахуулжа, үльгэр жэшээ харуулдаг байһан юм.

Партиин даалгабаряар Монгол орон ошожо, Ц-Д. Будаев хүдэлөө. 1930 ондо тэндэһээ бусаһанайнгаа удаа нютагтаа ТОЗ эмхидхэжэ, тэрэнэй түрүүлэгшээр ажаллаа. Удаань 1934 оной зун Суулгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд нэгэн дуугаар түрүүлэгшээр һунгаа һэн.

Буряад орондо Совет засаг тогтоохын түлөө тэмсэлдэ удаан саг соо ябажа, Ц-Д. Будаевай бэень муудаһан байгаа. 1937 оной февраль һарада наһа бараһан юм.

Улаан гвардеецүүд ба улаан партизануудые бүридхэхэ үедэ Ц-Д. Будаевай бэшэһэн анкетэ харанабди. Эндэ бүхы намтарынь тоб шэхоноор тоологдонхой. Энэньшье, ябаһан ябадалыньшье сусаршагүй зоригтой большевигэй аша габьяае али тэдоор харуулна. Эндэ хоёр үгүүлэлээр энэ хүнэй намтар нэмэлтэй.

Мухар-Шэбэрэй аймагай Улаангирта гэжэ нютагта үгытэй малшанай бүлэдэ 1884 ондо түрэһэн байна. Бага наһанһаа нютагай баяшуулай мал адуулжа, хоолойгоо тэжээжэ ябаһан. 1913 онһоо партиин гэшүүн Иван Львович Ковалёв Ц-Д. Будаевтай багадаа унаган нүхэд ябаһан тухайдаа сэдьхэл хүдэлгэмөөр бэшэһэн байдаг. Удаань дүлэтэ жэлнүүдэй үедэ ороод большевигэй буряад хүбүүндэ ехэ нүлөө үзүүлһэниинь элитэ. Энэ ушар хадаа Цыбик-Доржи Будаевичай шэнжэ шарайе үшөө дахин гэршэлнэ бшуу.

Нютагайнь зон Суулга тосхондо Ц-Д. Будаевай дурасхаалда томо хүшөө бодхооһон байна.

Д. ЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй обкомой архивые даагша.

ЗЭДЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

УН ҺҮРЭГ ОЛОШОРУУЛХА

у моридые үсхэбэ- ашаг үрые дээшэ- тухай» асуудал ай- жалшадай депутадуу- едэй гүйсэдхэхэ ко- заседани дээрэ ха- һүүлэй жэлнүүдтэ колхоз, совхозуудта моридой тоо толгой уулха талаар арадай түсэб дүүргэгдэнэ- ним ажахынуудта һү- үсөөржэ байна. XX дын нэрэмжэтэ, колхозуудта, «Зареч «Октябрьский» ба То- вхозуудта 100 гүүн бүриһөө жэлдээ оройдоо 39—50 унаган абтана, адуун олоор гарзална Адуун һүрэгэй тоо бүридхэл тон хангалтагүйгөөр табигданхай, үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Эдэ бүгэдэһөө боложо, адуунай мяхан гүрэндэ багаар худалдагдана. Жэшээнь, 1976 ондо аймагай ажахынуудай гүрэндэ тушааһан бүхы мяханай оройдоо 2,6 процентнь адуунай мяхан байгаа.

Элирүүлэгдэһэн эдэ дутагдалнуудые дары түргэн усадхаха талаар хэмжээ абахыень ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ аймсоведэй гүйсэдком дурадхаба. «Аймаг дотор адуун һүрэгэй тоо толгой түргөөр олошоруулжа, ниитын мал ажалай олзо ехэтэй һалбари болгохо хэрэг хадаа колхоз ба совхозуудай, хүдөө ажахын управлениин хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй шухала зорилгонуудай нэгэн болоно» гээд аймсоведэй гүйсэдкомой баталан абаһан тогтоол соо хэлэгдэнэ. Аймагай колхоз, совхоз бүхэндэ адуу үсхэбэрилхэ тусхай шэглэлтэй фермэнүүд эмхидхэгдэхээр хараалагдана.

ТЫН ЭДЭБХИТЭДЭЙ ҮҮСХЭЛ

Эхэ ороной ажал- хэн Агууехэ Октяб- социалис революциин эй ойн хүндэлэлэй жагсанхай. Гэгээ- моной Соведэй депу- болон эдэбхитэд энэ ндэ оролсожо, Гэ- Булаг, Бага-Нарин удаа болбосон түхэл- тохо талаар аймаг до- түсэл гаргаба Гэдэ- сэлые аймагай Сове- сэдхэхэ комитет ха- ноод, һайшаан дэм- бүхы тосхонуудые, газарнуудые болбо- элтэй болгохо талаар мүрысөө дэлгэ- нь сомоной, сель- поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалһан байна.

Сомсоведэй дэбисхэр дээрэ энэ жэлдэ хоёр квартиратай 3, нэгэ бүлын ажаһууха 10 гэр, водокачка ба ниитын бани, мүн 2 километр утатай водопровод баригдахаар түсэблэгдэнэ. Гэгээтэ тосхондо 140 үхибүүнэй багтаамжатай хүүгэдэй саадай барилга эхилхэ юм. Тосхонуудай үйлсэнүүдые һүниндөө гэрэлтүүлхэ, харгы бариха, модохонуудые тариха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдана. Жэшээнь, ганса Гэгээтэ тосхоной үйлсэнүүдтэ 4.700 модон таригдаха юм. Тиихэдэ дунда һургуулиин дэргэдэ спортын талмай түхеэрэгдэхэ.

Соёлой, худалдаа наймаанай, медицинын ба хэрэглэмжэ хангалгын албанай эмхи зургаануудай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулжа, ажалшадай, илангаяа холын малшадай үдэр бүриин эрилтэнүүдые улам һайнаар хангадаг болохо зорилго табигдана. Энэ асуудалаар дурсагдаһан коллектив бүхэн өөһэдын социалис уялгануудые абанхай.

Тосхон, һуурин газарнуудаа, үйлсэнүүдээ, гэрэйнгээ газаахиие болбосон түхэлтэй болгохо талаар социалис мүрысөө эмхидхэжэ, тэрэнэй дүнгүүдые хоёр һарада нэгэ удаа согсолжо байха зорилго табигдана. Эрхимлэгшэдтэ вымпелнүүд барюулагдаха, «Жэшээтэ гүримтай гэр» гэһэн нэрэ соло олгогдохо юм.

ХҮНДЭЛЭН ЁҺОЛБО

ын Доодо-Ториин соё- ланда хүн зон олон Тэдэнэй дунда үй- түрүүшүүл, ара- еллигенциин түлөө- үбгэд хүгшэд, эдир- Ушар шалтагаа- юуб гэбэл, эндэхи байшангые даагша, АССР-эй культу- бяата хүдэлмэрилэг- Г. Ахмадулинай түрэһөөр 50 наһанай, мүн ажаллажа эхилһээр 30 жэлэй ойе тосхоной олониитэ хүндэтэйгөөр тэмдэглэһэн байгаа бшуу.

Михаил Григорьевич Ахмадулин аймаг дотор соёл культура хүгжөөлгэдэ ехэхэн хубитаяа оруулжа, хүн зоной дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй юм. Доодо-Ториин сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. П. Ломухин, республикын Культурын министерствын инспектор Л. Ф. Кочетова болон бусад тэрэниие хани халуунаар амаршалаад, саашанхи ажал ябуулгадань ехэ амжалта хүсэһэн байна. Нүхэр Ахмадулинда Хүндэлэлэй грамотанууд, амаршалгын адресууд барюулагдаа.

И. САНЖИЕВ.
Зэдын аймсоведэй гүйсэдкомой секретарь.

ОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ВЕНГРИ. Автобусуудые н гаргадаг Будапештын ной Секешфехервардахи ал байгша ондо Икарус ай зургаа мянган автобүтээн гаргаха юм. арус түхэлэй автобу е Советскэ Союз болон үү социалис оронууд худалдан абадаг. Түс приятиин бригаданууд дэбэриие ашаг үрэтэй ябуулха, хари гүрэнэй нуудые амжалтатай дүүргэхэ хэрэгтэ гол рлаа табина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кошудай тэ социалис ажалай лын гэшүүд.

ТАСС-ай фотохронико.

◆

ЧЕХОСЛОВАКИ. Нефть, дамжуулдаг элдэб диа тай 206 мянган тонно й соргонуудые Совет Союзай захилаар Хому ын завод байгша ондо н гаргахаар хараална. ословакиин социалис рес ын нефть, газ дам дааг хоолой соргонуу бүтээн гаргадаг заво эгээл томын тоодо предприяти ородог юм

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: газ дам ха соргонуудые бүтээн дэг цех.

ТАСС-ай фотохронико.

Хилын саанаһаа

телефон телеграф радио

УЛААН-БААТАР

В. И. ЛЕНИНЭЙ МУЗЕЙДЭ БЭЛЭГ

ТАСС

Октябриин Эхэ орондо. Сибириин Шушенское хотодохи В. И. Ленинэй музейдэ бэлэг болгожо эльгээхээ Монголой Арадай Республикын залуу уран зураашад хэдэн бүтээлнүүдые бэлдэжэ байна.

Һүмбэр уулата, нюдэ алдама үргэн нэлэнхы талатай ороной үзэсхэлэн һайхан байгаалиие, ажалша бүхэриг хүнүүдые уран хурсаар харуулһан зурагуудай бүүлгэ баринууд Шушенскада нээгдэһэн арадай уран зурагай галерейдэ табигданхай юм гэжэ Монголой Уран зураашадай холбоондо ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ. Залуу зураашадай 57 шэнэ бүтээл эдээндэ нэмээгдэхэ. Ц. Байда, Д. Амгалан болон бусад олон зураашад хадаа Октябриин хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэдэй ашанар, гушанар болоно. Монгол орон агууехэ В. И. Ленинэй зааһан замда дэлхэй дээрэ түрүүлэн гараһан оронуудай нэгэниинь мүн. Эдэ зурагууд хүдэлмэришэдэй, малшадай, ажалша интеллигенциин ба бүхы арадай зохёохы уран бэлигые тодо хурсаар харуулжа шадана.

Монгол уран зураашадай зохёолнууд В. И. Ленинэй музейдэ орогшодые МНР-эй арадай ажалай амжалтануудтай, эб найрамдалай түлөө тэмсэлтэй, мүн тэрэнэй хурдан түргөөр хүгжэжэ байһан соёл культуратай, искусстватай танилсуулна. Эдэ бүгэдэ МНР-эй ба СССР-эй арадуудай хоорондохи хани барисаае хүгжөөн бэхижүүлнэ.

НИКОЗИ

Э. Папаиоаннугай хэлэһэн үгэ

ТАСС

Кипрэй ажалшын арадай түрүү үзэлтэй партиин (АКЭЛ) ЦК-гай ба Центральна шалгалтын комиссиин пленум эндэ болобо. АКЭЛ-эй генеральна секретарь Э. Папаиоанну пленум дээрэ элидхэл хээ.

Сэрэгэй энэ бүлэглэлэй зүүн-урдахи хубиие һэргээхэ, Кипрэй бүхы арадай аша туһада зүрюу харша шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ гэжэ оролдоно гээд Э. Папаиоанну НАТО-да хабаададаг оронуудай Кипрэй асуудалда ямараар хандадаг байһые эрид буруушаагаа. Венэдэ болоһо байһан хөөрэлдөөнүүдтэ хабаададаг греко-кипрэй делегациие баруунай оронууд хашана харшална гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Кипртэхи байдалые зүбшэн хэлсэхэ уласхоорондын олоной хабаадалгатай конференци ООН-до зарлаха тухай совет дурадхалые бэелүүлгэдэ анхаралаа хандуулха шухала гэжэ АКЭЛ-эй генеральна секретарь мэдүүлээ. Иимэ конференци Кипрэй асуудалые шиидхэхэ зам нээнэ гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

БОНН

ФРГ-дэ хүдэлмэригүйшүүл олошорно

ТАСС

Эндэ хуулитаар соносхогдоһоной ёһоор, март һарын һүүл багта Германиин Федеративна Республикада 1.084.200 хүн хүдэлмэригүй байгаа.

Гэбэшье, Баруун Германиин профсоюзуудай баримтануудай ёһоор, үнэн дээрээ хүдэлмэригүй хүнүүд бүри олон байна. ФРГ-гэй немец профсоюзуудай нэгэдэлэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, ажал олојо ядахадаа сүхэржэ, ажалай биржэнүүдтэ харагдахаяа болиһон бүхы хүнүүдые тоодо оруулбал, хүдэлмэригүйшүүл 1,6 миллион шахуу болохо байна.

Тэрээнһээ гадна, мүнөө үедэ Баруун Германида хүдэлмэриин дүүрэн бэшэ недели соо ажалладаг 250 мянга гаран хүн бии юм.

ЛОНДОН

Зимбабвиин патриодуудай илалтанууд

ТАСС

Родезиин хэдэ хэдэн районуудта Зимбабвиин патриодууд ехэ илалтануудые туйлажа, засагай арадай зургаануудые тэндэ эмхидхэн байгуулжа оробо гээд «Джемини ньюс сервис» гэдэг информационно агентство мэдээсэнэ.

Солсбериһээ зүүн-урдуурхи африкан зоной ажаһуудаг районуудые партизанууд хиналтадаа абанхай гэжэ агентство тэмдэглэнэ. Патриодууд эдэ районуудые «сүлөөлэгдэһэн районууд» гэжэ нэрлэнэ. Тэндэ ажахын ба бусад асуудалнуудые шиидхэжэ байна. Байгша оной январь һарын һүүл багта зүүн-урда районуудта африкан һургуулинууд нээгдээ. Үхибүүд эндэ түлөөһэгүйгөөр һурадаг юм. Олон һууриин тосхонуудта арадай сүүдүүд хүдэлнэ.

Смидэй захиргаанай мүрдэлгын хүсэнүүд хойно хойноһоо ехэ гээгдэл хохидолнуудта орожо байһаар. Зэрлиг зэбүүн хашалта харшалалтануудые хэжэ, партизануудтай холбоо тогтоохыдонь, улад зондо һаад тойбо татахые эдэнэр оролдоно гэжэ агентство тэмдэглэнэ. Үндэһэн яһанай илгаа гаргагшадай үүдхэһэн шуһата муухай үйлэ хэрэгүүдһээ бэеэ аршалан абархын тула олон мянган африканецууд һууриин тосхонуудһаа зугадан гараха баатай болоо.

Arbeitsplätze
auch in
Reisholz

Фабрика, заводуудай эзэдэй харата муухай хэрэгүүдые, политическэ болон социальна эрхэнүүдыень хизаарлалгүйе буруушаажа байһанаа Баруун Германиин ажалшад мэдүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Маннесман» гэдэг концерныи предприятинуудай хүдэлмэришэд Дюссельдорфын промышленна район болохо Райзхольцдо буруушаалгын жагсаалда гараба.

ТАСС-ай фотохронико.

БРАЗЗАВИЛЬ

ГҮРЭНЭЙ ТОЛГОЙЛОГШО ТАНГАРИГАА ҮГЭБЭ

ТАСС

Конгын Арадай Республика марксизм-ленинизмын гол ёһонуудаар, президент Мариан Нгуабиин ами наһаяа үгэһэн гол ёһонуудаар саашадаашье дабшаха хараа бодолтой юм гэжэ Конгын Ажалай партиин сэрэгэй комитедэй түрүүлэгшэ полковник Жоахим Йомби-Опанго гүрэнэй шэнэ толгойлогшын тушаалда орожо, тангаригаа үгэхэдөө мэдүүлбэ.

Марксизм-ленинизмын гол ёһонуудта үндэһэлһэн социалис общество орон дотороо байгуулха гээшэ бидэнэй зорилго байһаар гэжэ тэрэ хэлэбэ. Гүрэнэй толгойлогшын, КПТ-гэй сэрэгэй комитедэй түрүүлэгшын тушаалнуудта орожо байхадаа, империализмын ба хархис хүсэнүүдэй хүлһэншэдэй бузагай муухай һабарһаа унаһан Мариан Нгуабиин хэрэг үргэлжэлүүлхые, эдэ гол ёһонуудаар таһалгаряагүй дабшахые, КПТ-гэй Устав болон программа хамгаалхые тангариглаһаб.

Урдаа табиһан зорилгонуудаа бэелүүлхын тула Конгын гүрэнэй толгойлогшо партиин зэргэнүүдые улам бүри нягтаруулхыень, арад зонтой тэрэнэй холбоо барисаае эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлхыень шэнэ общество байгуулгада хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэжэ байһан КПТ-гэй бүхы гэшүүдые уряалба.

Манай гадаадын политика хуушаараа үлэнэ, гэжэ Ж. Йомби-Опанго тэмдэглэлээ. Империализм, колониализм, шэнэ түхэлэй колониализм болон расизмда эсэргүүгээр саашадаашье тэмсэхэбди, социалис оронуудтай харилсаагаа хүгжөөхэбди, амгалан ёһоор зэргэ оршолгын политика бэелүүлхэбди.

Урда тээнь баталагдан абтаһан уласхоорондын договорнууд, хэлсээнүүд хүсэндөө үлэхэ байна гэжэ КПТ-гэй сэрэгэй комитедэй түрүүлэгшэ баталба. ООН-ой ба ОАЕ-гэй гол ёһонуудта, мүн сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ хабаадахагүй гэһэн хүдэлөөндэ үнэн сэхэ байхабди гэжэ тэрэ хэлээ.

ВЕНЭ

Тодорхой бэшэ хараа шэглэл

ТАСС

Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые болон зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшанарай ээлжээтэ 133-дахи пленарна заседани Венын Хофбург гэжэ ордон соо болобо. Бельгиин делегациин толгойлогшо тэрээн дээрэ үгэ хэлээ.

Баруунай оронуудай түлөөлэгшын журналистнуудта мэдээсэһэнэй ёһоор, зэбсэгтэ хүсэнүүдые, буу зэбсэгүүдые хороохо хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшадай абаһан уялганууд тухай заседани дээрэ хэлсэгдэһэн байгаа.

Гэбэшье баруунай түлөөлэгшэ тодорхой нэгэшье жэшээ харуулжа шадаагүй. Баруун Европын оронууд—хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадажа байгшад ба Канада ямар болзор соо сэрэгүүдээ хороохо хараатай гээшэб гэжэ дурдаагүй байха юм. Тиигэжэ сэрэгүүдээ тон адляар хороохо тухай социалис оронуудай дурадхалнуудта баруунай гүрэнүүд дахинаа харюу үгэбэгүй бшуу.

КАНБЕРРЭ

ПРОФСОЮЗУУДЫЕ ХАШАНА

ТАСС

Ороной профсоюзай хүдэлөө хиналтадаа абахые хараалһан хуулиин проектые Австралиин федеральна правительство парламентын үзэмжэдэ табиба. Дурадхагдаһан хуулиин үндэһөөр, бүһалгаануудые эмхидхэһэнэйнь түлөө правительство профсоюзуудай эрхэнүүдые хаһаха эрхэтэй. Энэнь юун гэһэн удхатайб гэхэдэ, засаг захиргаан эдэнэй ажал ябуулгада сэхэ хамааралсаха аргатай болоно. Иимэ зорилготойгоор промышленностьда хабаатай бюро байгуулагдаха юм. Тэрэ профсоюзуудай хүдэлмэриие хинаха, правительстватай эдэнэй харилсаае тодорхойлхо зэргэтэй.

Энэ хуулиин проектые ороной ажалшад эрид буруушаана. Австралиин профсоюзуудай Соведэй түрүүлэгшэ Р. Хоук Мельбурндэ үгэ хэлэхэдээ, шэнэ хуулиин ёһо гуримуудта үндэһэлэн, хэрбээ засаг захиргаанай профсоюзуудта эсэргүү ябуулгануудые хэжэ эхилээ һаань, «Австралида бүхы юумэн хүгжэхэеэ болишоходоо магадгүй» гэжэ уридшалан һэргылбэ.

ДАКАР

ГЭМТЭ ТҮСЭБҮҮД

ТАСС

Анголын Арадай Республикада зүрюу харшаар империалис хүсэнүүдэй ба эдэнэй дахуулнуудай ябуулжа байһан харата хэрэгүүдые буруушаажа байһанаа НРА-гай президент Агостиньо Нето мэдүүлбэ. «Анголодо сэрэг дайгаар добтолгын түсэбүүд» гэһэн гаршагтай статья «Африк-Ази» журналда толилуулагдана. НРА-е усадхан үгы хэхэ зорилготойгоор уласхоорондын империализмын хүсэнүүд «Кобра-77» гэжэ нюуса далда нэрэтэй (код) үргэн ехэ ябуулга бэлдэжэ байһан тухайнь тодорхой баримтануудые энэ статья соогоо харуулна.

Энэ үгэсөөнэй авторнууд нэн түрүүн байгша оной сентябрь — октябрь һарануудта Кабиндые булимтараа эзэмдэжэ, тэндэхи засаг захиргааниие дахуулнуудай правительстваар хүтэлбэрилүүлхэ һанаашалгатай гээд президент А. Нето тэмдэглэнэ. Энэ правительствада ороходо кандидадууд мүноо Киншасада байнхай. Тиигээд ороной урда нютагуудаар харата ябуулгануудаа үргэлжэлүүлхые хараална. ФНЛА, ФЛЕК, ЭЛП гэдэг хархис бүлэглэлнүүдэй гэшүүд — гэмтэ ябуулгануудай удамаршад Заирай регулярна армитай холбоо барисаа тогтоохо байна.

Анголын ба бүхы Африкын дайсан — Урда Африкын расистнууд урда хилэ шадараар хагшална гээд статья соо хэлэгдэнэ.

ТОЛИ

БОЛГООМЖОТОЙ: ОЙРОТНАЙ ҮХИБҮҮД!

ЭДИРШҮҮЛЫЕ хүмүүжүүлгэ тухай темэ барагдашагүй. Тиимэһээ тус асуудалда бидэ дахин-дахин анхаралаа хандуулнабди. Илангаяа эдиршүүлэй үзэл бодолые зүбөөр бүрилдүүлхэ гээшэ тон орёо асуудал.

Түрэлхидэй, багшын, аха нүхэдэй жэшээ тухай ходо бэшэгдэдэг. Гэбэшье үшөө дахин бэшэхээр хэрэг гараад лэ байдаг даа.

Володя Ш. арбан хоёртой. Гэбэшье **эрэ хүнби** гэжэ өөрыгөө тооложо эхилһэн хүбүүн. Тэрэ саанаа эрэшүүл гээшэ дээдэ шатын, харин эхэнэрнүүд доодо шатын гэхэ гү, али хоёрдохи сортын хүнүүд гэжэ этигэдэг хаш. Энээниие хаанаһаа тухайлаабши гэхэдэ, иимэ ушартай юм. Нэгэтэ тэдэнэйдэ оробо гээшэб. Эгэшэнь (Володиһоо жэл хахадаар урид гараһан) поол угаажа байба. Газааһаа Володя угаа яаралтайгаар орожо ерээд, угаагдаһан поол дээгүүр табагай зэргэ тамга табин, нүгөө таһалга руу орошобо. Тэрэнииень эхэнь обёороод:

— Вова, хүлөө аршаад орохоёо яанаш? Үгы һаа, гуталаа тайлаад, шаахай үмдэхэ һэн бэзэш, — гэжэ зэмэрхэбэ.

— Һэ, хүлөө аршажа, гуталаа тайлажа ябахаар сүлөөтэй хүн гүб? — гэжэ Володя сухалдангяар һөөргэдэбэ. — Аршаадхина аабза.

— Эгэшынгээ гар гамнадаг болыш.

— Юуень гамнаха юм? Эхэнэр хүн гүбэ, угааха, аршаха гэжэ түрэһэн, — гэжэ һэнгэргүйгөөр хэлээд, юушьеб абаад, һөөргөө гүйжэ гараа һэн.

Энэ бишыхан хүнэй ухаанда иимэ бүдүүлиг мэдэрэл хаанаһаа шэнгээ гээшэб гэжэ би һанаандаа гайхаа бэлэйб. Удангүй тайлбариень олоо һэнби.

Володиин эсэгэ — дээдэ һургуулитай инженер. Зүгөөр ухаан сэдьхэлдэнь **хуушанай үзэл бодолой шэнжэ бии** гэжэ абаһаар тухайлхат.

...Володиин эсэгэ салингаа абаад, нүхэдөөрөө нэжээдые бариһан бэеэрээ, тэрэнь багадажа, «хошоод» болгохо гэжэ ресторанда оробо ха. Тэндэ ороһон хойноо хармаанаа тоһшохо баатай болоо һааб даа. Гэртээ оройдоо хорёод түхэриг асараа.

— Мүнгөө абаад, архидадаг болоо һаа, өөдэлхэеэ болихомнайл даа,—гэжэ һамганиинь үбгэндөө хэлээ.— Хэнтэй иитэрээ архидаба гээшэбши?

— Хэнтэй архидаһаарни яхашниб? Энэшни эхэнэр хүнэй оролсохо хэрэг бэшэ. Шамшуу хүн лэ асаржа үгэһыем шангаар адхаад лэ һуужа бай. Һэ, хоолойгоо тэжээлгэжэ байһанаа мэдэхэгүй,—гэжэ үбгэниинь ганираа һэн. Юрэдөө, тэрэ хүн һамгаяа доромжолходоо һөөл шадамархан эрэ байшоо. Тэрэниинень хаража, шагнажа байдаг хүбүүхэниинь эсэгэеэ һажаангүй яаба гээшэб?

РАДНАЕВ — агроном мэргэжэлтэй хүн. Тэрэ хадаа Володиин эсэгэһээ тад ондоо. Һамгаяа үнэн зүрхэнһөө хүндэлдэг, гэрэйнгээ ажал хамһалсадаг. Тиихэдээ эрэ хүнэй гү, али эхэнэрэй хэхэ ажал гэжэ илгадаггүй.

Һамганайнгаа үдэшын халаанда хүдэлмэридөө ошоһон байхада, эсэгэнь хүбүүдтэ иигэжэ хандаха:

— Зай, эрэшүүл, бүлэ соогоо ганса эхэнэртэйбди гэжэ мэдэнэбди. Эжыхэнэйнгээ ажалһаа ерэхэдэ, хамаг юумэеэ хуу хээд байя...

Тиигээд лэ гурбан эрэшүүл эбтэйхэнээр гэр соохиёо өөдэнь татажа эхилдэг.

Һамганиинь — Анна Цыдынжаповна Улаан-Үдын хүдэлмэришэн залуушуулай халаанай 7-дохи һургуулида багшалдаг. Тиимэһээ нүхэрэйнгөө командировкодо ошоһон байхадашье, ажалдаа һанаа амар ябадаг юм. Хоёр хүбүүдынь эсэгынгээ жэшээгээр гэр соохиёо жэншэд гүүлэнгүй хэдэг, эхынгээ хэхэ юумые хүнгэдхэхэ гэжэ оролдодог.

Зүб даа, эсэгэнэр элдэб янзын байдаг. Зүгөөр ямаршье байбал, үхибүүдэй ойро үгэеэ шүүжэ дуугархаар гээшэ ааб даа. Юуб гэхэдэ, үхибүүд гээшэмнай һайншье, муушье юумые бэлээр ухаандаа шэнгээдэг—байгаалиин тиимэ нэгэ жама ёһотой зон ха юм. Тэдэнэй шүүмжэлхы ухаан бодомжо үшөө хүгжөөдүй байна. Илангаяа 12—15 наһан аюултай гэжэ ходо хэлсэдэгбди, педагогическа хэблэлэй хуудаһандашье тэрээн тухай бэшэгдэдэг.

Хүүгэдые хүмүүжүүлгэдэ бүлэ багша хоёр нэгэ эрмэлзэлгэтэй, үгэеэ ойлголсожо шадаха зэргэтэй. Энэ хэрэгтэ багшын үүргэ горитой юм. Тэрэ хадаа түрэлхидтэй үгэеэ ойлголсохо гэжэ тон түрүүн хүсэхэ ёһотой.

Гэхэ зуура түрэлхид хадаа үхибүүдэйнгээ багшанарай нэрэ хүндые дэмжэхэ гэжэ ооһэдынгөө зүгһөө оролдохо зэргэтэй юм ааб даа. Харин зарим ушарта тад һөөргэ юумэнтэй ушарха саг гарадаг.

— Багшанар юу хэдэг юм? Дулаан гэртэ һуужа, ном зааханшуу болоод лэ, мүнгэ абадаг зон ха юм. Баһал бэлэхэнээр хоолойгоо тэжээдэг гээшэ даа,—гэжэ минии һургуулида хүдэлжэ байхада, зарим түрэлхид хөөрэлдэдэг һэн. Энэ хөөрэлдөөень өөһэдынь үхибүүд шагнажа һууха. Багшанар тухай мууханаар хөөрэлдэжэ һуудаг бүлэ соо үдэжэ байһан үхибүүн үгэ дууласагүй, бэерхүү, хүжүүн байдаг гэжэ би нюдөөрөө ажаглаһан байнаб.

Гэхэтэй хамта багшанаршье бэеэ шэмхэжэ, үгэеэ болгоомжолжо дуугарха зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, багшанар хадаа сэдьхэлээр эгээл сэбэр, үгэдөө эгээл нарин байха ёһотой гэһэн эритэ бии ха юм. Энэ тон зүб эрилтэ. Багшанарһаа ондоо хэн сэдьхэл бодолой талаар сэбэр һайхан жэшээ харуулхаб?

Минии танил нэгэ багша 5-дахи классай хүтэлбэрилэгшэ байгаа. Тэрэ классай хүбүүд (Түмэр Вася хоёр гээд нэрлэе) бололгүй юумэнһээ арсалдаад, тэрээндээ халажа, нюдаргын шалаа гаргаба. Үнэн дээрээ арсалдаа Васинь эхилһэн, нүгөөдынгөө хоро малтаад, нюдаргааншье түрүүн зангидаһан байгаа. Зүгөөр бар хүсөөрөө Вася нүгөөдэдөө булигдашоо. Хороо бусалһандаа, тэрэ хүбүүн муугаа нүгөөдэ дээрээ хаяжархиба.

Багшань тэрэ хоёрой юундэ наншалдаһые, үнэн дээрээ хэнэйнь зэмтэй байһые элирүүлхын орондо Түмэрые элдэб үнгөөр доромжолон:

— Ши манай классай нэрые бузарлаһан амитанши, хулигаан гээшэш. Иигэжэ ябаа һаа, удангүй түрмэдэ орохош. Би шинии хэрэгые милицидэ тушаахам,— гэжэ байгаад хараагаа.

Хэдэршэг аад, үнэн сэхэ зантай Түмэр багшадаа гомдон, хэшээлэй һүүлээр гэртээ ошонгүй, городой үйлсөөр зайжа ябаһаар, шүүд лэ муу зоной гарта орошон алдаа һэн. Тушаан боложо, түрэлэйнь хүн дайралдажа абараа.

Түмэрэй наншалдаһые. багшадаа уурлаад, гэртээ ошонгүй ябаһые би өөгшөөнэгүйб. Зүгөөр тэрэмнай үхибүүн ха юм. Багшын харюусалгагүй ааша ямар хойшолонтой байжа болохоб гэжэ энэ жэшээ дээрэһээ хаража боломоор.

Бүдүүлиг үгэ хэлэдэг. бэеэ шэмхэжэ үзэдэггүй хүнүүдтэ үшөө дахин иигэжэ һануулха дуран хүрэнэ:

— Болгоомжотой: ойротнай — үхибүүд!..

Ц. ДОНДОГОЙ.

МОНГОЛОЙ ЖУРНАЛИСТНАР— МАНАЙ РЕДАКЦИД

Республикымнай түб Улаан-Үдэдэ айлшаар ерээд байһан Монголой Арадай Республикын Дархан хотын «Найрамдалын Дархан» гэжэ газетын редактор нүхэр Баянхүү, тус газетын редакциин уран зурааша — фотокорреспондент нүхэр Махбал, типографиин барлагша Ганбаатар гэгшэд «Буряад үнэн» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаба.

Уулзалгын үедэ КП
XXV съездын табиһ
рилгонуудые Буряад
публикын ажа
МНРП-гэй XVII
шиидхэбэринүүдые
хотын ажалшадай хэр
гэжэ байһаниие, Агу
тябриин 60 жэлэй
дэлэлдэ дэлгэрһэн
лис мүрысөөнэй ябо
зетэнүүдэй хуудаһа
харуулгаар дэлгэрэн
рэлдөөн болоһон бай

УУЛЗАЛГЫН ДҮНГҮҮД ҺАЙШААГДАБ

Монголой Уран зохёолшодой холбооной секрет
рай зүблөөн боложо, энэ жэлэй эхиндэ Улаан-Үдэ
үнгэргэгдэһэн монгол-совет уран зохёолшодой хан
ной уулзалгын дүнгүүд тухай зүбшэн хэлсэгдэбэ.
Монголой түлөөлэгшэдые толгойлжо ерэһэн, М
Уран зохёолшодой холбооной орлогшо дарга Д. Н
сүрэн энэ зүблөөн дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн
— «Мүнөө үеын шэнэ хүнэй дүрэ шарай манай
ороной уран зохёолдо хэр зэргээр зураглан хару
наб» гэһэн асуудал али бүхы талаһаа шүүмжэлхы
хаража үзэгдөө,—гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.—
суглаанайнгаа һүүлээр Буряадай ниислэл
хэдэ хэдэн үйлэдбэриин газарнуудаар, жэшэ
мяха-консервын комбинадта, локомотив-вагон
рилгын заводто ошожо, шэн габьяата хүдэлмэри
гиин түлөөлэгшэдтэй хани халуунаар уулзаһан ба
Хүдөө нютагаар аяншалха зуураа, Хэжэнгын а
«Первомайский» совхозой ажал хүдэлмэрнтэйнь
саабди. Тэндэхи дунда һургуулиин һурагшад, б
ртай ехэ һонирхолтой уулзалга үнгэргэгдөө. Эдэ
манай хоёр ороной зохёолшодой мэргэжэл шадаба
далдан абалсаха уулзалгые улам бүри аша үрэ
болгоһониинь дамжаггүй.
Эды шухала удха шанартай энэ уулзалгые
һайнаар үнгэргэхын тула ехэ анхарал оролдолго
һандань Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой х
до гүнзэгы баясхалан хүргэнэбди гэжэ нүхэр На
рэн онсо тэмдэглэбэ.
Зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн нүхэд Д. Тарва. С.
Г. Жамсаранжав болон бусад аха дүү хоёр ороной
зохёолшодой энэ уулзалгада хабаадалсаһан түлөө
дэйнгөө ажал хүдэлмэрине һайшаагаа.
«Утга зохнол, урлаг» газетэһээ абт

Дэндэвийн ПУРЭВДОРЖ,
МНР-эй зохёолшодой хорооной
шангай лауреат

БИ—МОНГОЛ УЛАСАЙ ЭРХЭТЭНБ

Би—
Шэнэ хүмбн!
Гартамнн
Газар дэлхэйе шэнэлэгшэ
Гайхамшагта хүсэн бни,
Оюун ухаандам
Оршолонине хубилгагша
Онол арга бни.
Хуби заяанай
Хуушан замаар ябангүй,
Түүхын «атар газарые»
Түрүүшынхеэ хахалжа,
Түмэн жэлэй
Ехэ замые
Ерээдүй руу заһаһан
Манай нэгэ үдэр
Мянган жэлтэй тэнсэдэг
Үдэр бүхэн тиигэбэш
Өөгүй адли бэшэ
Өөрын хуулитай,
Өөрын зорилготой
Үдэр бүхэн
Үсэд ондоо.
Өөдөө шэглэһэн
Үдэр, саг
«Юу шадахабши» гэжэ
Намһаа асуугаагүй,
«Юумэн бүхэнине шада»
гэжэ
Намда захираа.
«Гэрэй ажалһаа
Түрын хэрэг хүрэтэр
Бүгэдые ши
Бүтээхэ ёһотойш» гээ.
Энгэй малшан,
Эмнэлгэ, һургуулида
Эхилээд барилгашан,
Эрьеэд һурагша,
туһалагша
Эмшэн, багша
Эрдэмтэн, баатар болоһон
Эгээл бидэнэй
Иимэ намтар
Эндэһээ гараһан юм.
Гартаа би
Галта зэбсэг барижа,
Анханай үйлэдбэри—
Ажа үйлэдбэриин
комбинат
Асари томоор бодхоогооб.
Гартаа би
Ган булад алхатай
Анханай тэрэ үйлэдбэриин
Алтан богоһоор
Ажалшан боложо орооб.
Гартаа би
Гал хурса хүрзэтэй
Налайхын уурхайда
Нүүрһэ малтажа,
Ниислэлээ дулаасуулааб.
Тиигэһээр байтар
Тэнгэридэ түймэр аһажа,
Дээрмын дайн—
Дэлхэйн дайн
Лянгын һомоор
Аадарлан харбажа,
Газарай хүрьһые
Гантуулан дорьбообо.
Аюулта сагта би
Аханартайгаа хамта
Хүсэтэй зэрлиг
Хүйтэн дайсантай
тулалдажа.
Хүнэй юртэмсэдэ
Хүндэтэй габьяа
байгуулааб!
Би—
Бүхы дэлхэйн
Ехэ хубисхалаар
Галда шэрээгдэһэн,
Ган түмэр
Газар дэлхэйе
абаралсаһан
Монгол уласай эрхэтэнби!
Энхэ сагай
Эрьен тогтожо,
Амаржа тэнихэдэ.
Анзаһа, гуурһаа барижа,
Алтай, Хангай, Гобидоо,
Арбан найман хоороо

Амар амгалан яба
Уулада уурхай
Утаһаар зайн гал
Улас оронoo
Улам хүгжөөгөөб.
Айлтайгаа
Амн ниилэжэ,
Һахалтынгаа
Һанал, һургаал
Нэгэдэл байгуулжа
Нэгэнэй зэргэ ма

Атар газарай хүр
Анханай буразда
Табан зүйлэй
Таряа тарижа,
Талынгаа хэшэг
Талха дээжэлжэ,
Таряашан болоо
Элир Дархан хот
Эбэй ханые бодх
Шамарай жэмэс,
Шарын голой нү
Эрдэнэтын уурхай
Эдэ бүгэдын
Эзэн болоһондоо
ба

Эхэ оронойнгоо
Эршэ хүсые арь
Ерээдүй руу
Этигэл найдамтаа

Одо мүшэдтэ зү
Одоо үеын хүн
Онсо ехэ алдарта
бах
Минии хэһэн бүт
Минии нээһэн юу
Газар дэлхэйе ш
Гарайминн хүсэн,
Орошолонние хүб
Оюун ухаанай эл
Эхэ оронoo гэһэн
Эгээл минии сэд
Гурбан Хангай
Гушан гурбан Гоб
Гурбан мянган та
Тоогүй олон
Томо жэжэ
Тосхон, һуурин,
Тойруулан багтаа

Орхон, Сэлэнгэ,
Онон, Хэрлэнэй
Уһан хүрдэтэ ста
Хангай, Гобиин
Нефтиин үндэр
хо

Хара Хорин,
Улаан Баатарай
д
Алтай, Дорнойн
Аласай түмэр з
Атомай сахилгаан
ст
Газар, тэнгэриин

Ган түмэрэй
үйл
Бултадаа багтаха

Булаг уһан, агаа
Дүрбэн улын
Дүрбэн буусану

Эхэ ниислэл —
Ерээдүйн Улаан
Ухаан сэдьхэлд
Урган байнал.
Би —
Арадай Намын
Арюун хэргые
бад
Эб хамтын еһые
Эхэ орондоо бай
Бүрин эрхэтэ
Бүгэдэ Найра
Монгол Арад У
Бүрин Түгэс Э

Ч.Р. НАМ

Урданай дуунууд зэдэлнэ

Манай Санага нютагта фольклорно ансамблиин бии болоһоор нилээд ехэ ажал ябуулагдажа байна. Эндэ түрүүшын алхам хэһэн түлөөлэгшэд Санага нютагаа магтаһан урданай дуунууд болон үреэлнүүдые суглуулна, шэнжэлнэ.

Мүнөө танай анхаралда 1900 ондо Санага нютагта түрэһэн Залан Жигжитовна Николаевагай дуун ба үреэлнүүд табигдаба.

Сэхир уһанай магтаал дуун

Үргэнхэн һайхан
Сэхирнай
Үреэшье моридоо
ундалуулна.
Үбгэн бууралай хоймор
гээд,
Үри хүүгэдынь
ажаһууна.
Бурьялаадшье ерэһэн
Сэхирнай
Буруу, тугалаа
ундалуулна.
Буурал абын хоймор гээд.
Бултыемнай найрлуулжа
зугаалуулна.

Ангуушанай дуун

Хуһан соогоо гүйдэлтэй
Хурдан хүлтэй инзаган.
Хотос байтар харбаһан
Манай ахайн эрдэм даа.
Нарһан соогоо
гүйдэлтэй
Нарихан хүлтэй
инзаган.
Нахис байтар харбаһан
Нагасын эрдэм даа.

Үреэлнүүд

Агаар зандан
сэргыетнай
Агтын жолоо элээжэ
байг!
Алтан һайхан
богоһыетнай
Аша үрнэр элээжэ байг!
Хүрин зандан
сэрэгыетнай
Хүлэгэй жолоо элээжэ
байг!
Хүжэ мүнгэн
богоһыетнай
Хүндэтэ айлшад элээжэ
байг!

Н. НАМСАРАЕВ.
Захааминай аймагай
Санагын соёлой
байшангай уран
һайханай бүлгэмэй
хүтэлбэрилэгшэ.

ОНТОХОН

Хондолой сагаан хуурайхан

Урдын урда сагта уһан далайн эрьедэ, уужам дайдын энгэртэ Далай баянай Хуурайхан гэдэг бэри Доной баянайхи — аба, эжыдээ түр зуурын болзороор айлшан боложо ерэһэн аад, бусаха сагынь дүтэлжэ, бэдолгодо хатан гуниглаба. Доной баянтан басагандаа хэшэг бэлэг бэлдэжэ хэмгүй түхашару байтарнь, Хуурайхан басаганиинь аба, эжыдээ эрхэлэн гомдолтойхоноор гонгиножо, дахинаа тэндэ бусахагүйб даа, Далай баянай хүбүүндэ даншье һаа дурамгүй гэхэдэнь, аба эжы хоёрынь аргадажа ядахадаа, басагандаа айхабтараар сухалдажа:

— Абяагүй бай, абаашаад үгэхэбди шамайе, — гэлдэн, аһан шадалаараа хашхаралдаба. Аргаяа барагдаһан басаганиинь: «Тэндэ ошожо тулинхаар, тэнэжэ ябаһамниш дээрэ бэзэ», — гэжэ шэнгэхэн дуугаар шэнхинэсэ хэлээд, уйхай боложо, ори бархи табин, үүдэн тээшэ харайба.

Айраг халаажа байһан эхэнь: «Аба эжыигээ үгэ дуулахаяа болибо гүш, айран яяр үлэгшэн, бай наашаа!» — гэжэ хараал табин, хойноһоонь гүйхэдөө, үүдэндэ хүсэжэ, богоһо алхаха һамбаандань, айрагтай модон шанагаараа хондолой дээрэнь хос гэтэр тоншожо. түхэреэн сагаан тэмгэ табяад лэ гээгдэшэлэй. Хуурайхан басаганиинь хаалга үүдыень хаб яб гэтэр хаялаад, газаашаа гүйжэ гарахадаа, хондолойдоо сагаан толботой хуурай гүрөөһэн боложо хубилаад, буртаг тайгын гүн руу буухиран харайжа ябашоо һэн ха.

Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо боро гүрөөһэн түрэлтэн хондолойдоо сагаан толботой болошоһон юм гэдэг.

Б-М. ДЫШИНОВЭЙ
суглуулбариһаа.

УРАН ЗУРААШЫН ДЭБТЭРҺЭЭ

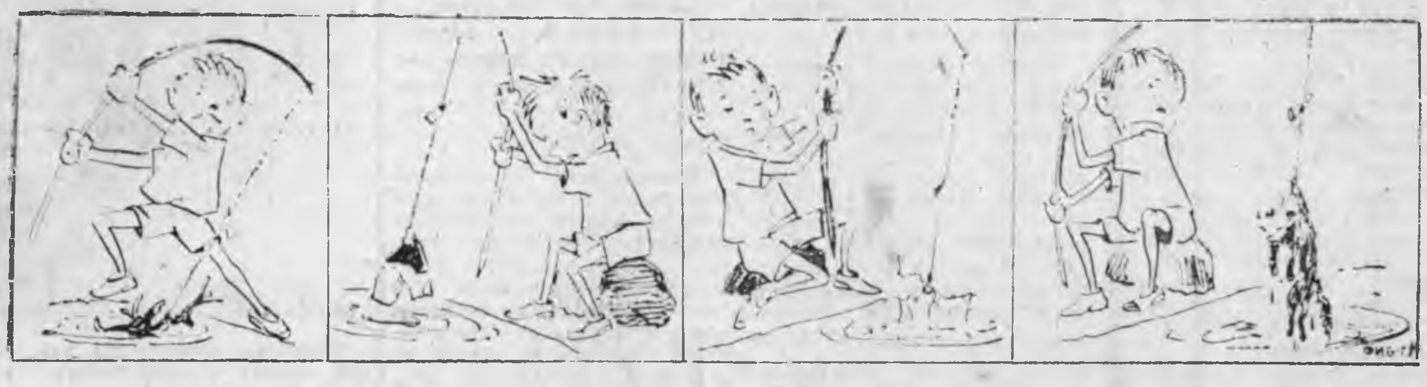

Сэлэнгын эрьедэ
нёдондо
Сэнгэхээ ошоогүй һэм.
Жараахай, загаһа агнан

Жаргахаяа ошоо һэм.
Хахуулидамни юундэшьеб
Хадарнинууд хахаагүй,
Үнгын элдэб хаядаһан

Үлэхэлдоод гараа һэн.
Загаһа бариха һанаатай
Заһанаб даа хахуулияа.

Зүгөөр юунинь гараха
юм —
Зүрхэ алданаб эртээнһээ.

Ф. БАЛДАЕВАЙ зурагууд.

Мэхэшэ шаазгай

Үлэн хооһон гуринха шоно эдихэ юумэ бэдэржэ ябатараа, үргэн ехэ нуурай эрьедэ ерэбэ ха.

Гуринха шоно нуурай эрьедэхи ногоон, ожорһон соо һэмээхэн бэеэ нюугаад. хэбтэбэ. Гэнтэ хаанаһаашьеб нэгэ томо гүрөөһэн ерэжэ ябаба. Нуурай нугаһад тэрэниие хараад:

— Эндэ гуринха шоно ерээд, маряажа хэбтэнэл. Түргэн зайлажа, бэеэ абарыш! — гэлдэбэ

Хүхэ шоно нугаһадай абяае дуулахадаа, хажуу тээшээ болоодхибо. Гүрөөһэн саашаа тэрьелжэ ошохоор забдаба.

Энэ үедэнь нэгэ шаазгай ниидэжэ ерээд, модоной мүшэр дээрэ һуушаба.

— Нугаһад шамайе мэхэлжэ айлгаа, тэдэ нугаһад худалаар хэлэнэ. Эндэ гуринха шоно үгы, — гэбэ шаазгай.

Гүрөөһэн эдэ шубуудай хэнинь зүб хэлэнэ гээшэб, нугаһадынь гү, али шаазгайнь зүб хэлэнэ гү гэжэ ойлгожо ядажа байтараа, нигэжэ һанана: «Шаазгай модоной оройдо һуухадаа хараха зэргэтэй, харин нугаһад намайе мэхэлээ ёһотой», — гэжэ һанаад, һанаа амархан бэлшэжэ эхилбэ. Мэтээр энэ үедэнь ожорһоо сооһоо гуринха шоно гүйжэ гараад гүрөөһэндэ аһашаба. Мяхыень эдижэ садаһан хүхэ шоно саашаа арилба. Мэхэшэ шаазгай модоной оройһоо доошоо буужа, үлэһэн һэеыень тоншобо.

Г. ГЭСЭГЖАПОВА.

Басни

Элбэг МАНЗАРОВ

ЭРЕЭГШЭН ХАШАРАГ

Борьбоо хабирһан нэгэ
хашараг
Бээрэшөөд хүйтэндэ арай
гэжэ
Харшын хаяа зайжа
ябатараа,
Харажархиба үмсын
танил нүхэрөө.
Харин тэрэнь үбдэгтэ
хүрэмэ
Хог соо тангарна, хоро
бусалма...
Хүнэй абяан, хэншьеб
ойртобо.
Хүндэ хүнэг баринхай
Уданшьегүй харагдаба
гэрэй эзэн
Уухилан оробо,
хулгайгаар хараашалан,
Улаан талха хүнэгөөр
дүүрэн
Урдань табиба үмсын
үнеэндэ
Үлдэһэн Хашараг
атаархаһаар
Үүгэнээд абаба хүреэн
забһараар.

Харюудань хүн хулһан
ташуураар
Хүзүүень шабхадаад,
ябашаба дуулаһаар.
Шортоо сохюулһан
Хашараг тэндэ
Шүдөө зуугаад үлэшэбэ
уйдан
Үнеэхн нүхэрынь талхаа
эдиһээр,
Ууртайгаар бүрхирбэ
газар һабардан:
—Хаанаһаа ерээбши,
өөдэгүй мухар,
Хэнэй харууһалдаг
Хашараг гээшэбши?
Үзөөгүйлби мүнөө
хүрэтэр
Үлэн хооһон
нимэшүүлые,—гээд,
Хоёр ёдогор эбэрээ залан,
Һүрөөд абаба урагшаа
собхорон.
— Бай, нүхэр! Хэлэһүүб
шамда.
Бэеэ юундэ тоолонош
ехэдэ.

Майлын хүхэ амтатай
ногоондо
Мантай бэлшэһэнээ
мартаа гүш?
Хэнэй харууһалдаг бэ
гээд,
Хүнэй һурахада хэлэхэб
хэндэш.
Үмсынгөө зөөридэ һанаан
болохо,
Хамтын зөөриһөө
хулуужа абаад,
Хахадай мүнгэ олоһон
бэеэрээ
Үглөө бүри тархияа
заладаг,
Тугаархан шамайе
эльбэн байһан
Тулгардаев Харын Золиг
ши
Мүнөө болоходо манай
талханһаа
Мамаран эдеэлээд,
зэльбэрнош,—гээд
Хагданда бэлшэһэн
хамтын нүхэдтөө
Хабирһаар борьбоо
арилаа һэи.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Зориһондоо хүрэхэ арга
байха.
Золгоһондоо хөөрэхэ
һонин байха.
Сэбэр уһан сэнгүй,
Сэсэн үгэ хэлсээнгүй.
Арга боломжонуудаа
хэрэглэбэл,
ажалай бүтээсэ
түргэдэхэ.
Аргамжа хүлигэнүүдээ
залгабал,
ашаһан бараан
шангадаха.

Нобшоро нобшорһоор,
сагаа гээхэ.
Холшорло, холшорлоһоор
зөөрөө алдаха.
Яара яараһаар, юумэеэ
мартажа болохо,
Ямбарха ямбархаһаар,
бэеэ
муудхажа болохо.
Ябагалһан хүн газар
хорооха,
Хүлеэһэн хүн саг
хорооха.

Эртэлээ һаа, сагаа
алмаха,
Оройтоо һаа, сагаа гээхэ.
Ядаһые өөгшөөхэ,
Яндарһые зэмэлхэ.
Үгы юумэн үхэрһөө
хашан,
Үглөө юумэн үдэрһөө
хашан.
Хадагалһан юумэн
хожомоо хэрэгтэй,
Харамиаһан юумэн
хожомоо хойшолонтой.
Оншыень олобол,
оньһониинь олдохо.

Б. НАМСАРАИН.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Таряае хүндэлхэ» — С. Мичуновагай статья. «Баян олзо» — хөөрэлдөөн. «Агуу Октябриин хүндэлэлдэ» — суглуулбари. ТАСС-ай һүүлэй һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Хараалһан зорилгонь ехэ аад, хэһэн хүдэлмэринь тулюур» — М. Хензыхеновэй статья. «Гансашье хабсаргаха бэшэ» — С. Бухаевай корреспонденци. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. «Түрэл орон доторнай» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хуби заяагаа газартаяа холбое» — суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботын галхан».

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00 — Шэнэ һонин. 8.10—Үглөөнэй гимнастика. 8.30—«Буратиныи выставкэ». 9.00—«Таһда, түрэлхидтэ!». 9.30—«Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ дамжуулга. 10.00 — «Уран зураашад тухай хөөрэлдөөн». РСФСР-эй арадай уран зурааша Е. Зверьков. 10.25 — «Уран зохёолой уншалганууд». В. Быков. Рассказууд: «Зүһэм хилээмэн», «Нуур дээрэ».

Улаан-Үдэ. 11.00—«Шинии хани нүхэр — хүгжэм». 11.40 — «Доктор Осень» — киноочерк. 12.00 — Телевизионно фестиваль. «Арадай уран бэлиг». Мухар-Шэбэрэй аймаг.

«Орбита». 12.50 — «Спортлото» наадалга. 13.00 — «Схватка» — баримтата фильм. 13.10—«Элүүр энхэ байлга». 13.40 — «Дмитрий Гнатюк» — фильм-концерт. 14.40 — Онтохон. «Король Дроздобород» — уран һайханай фильм. 16.05 —«Гайхалтай хүхюу ушарнууд». Опереттын артистнарай концерт. 17.00 — «Ан амитадай аймаг». 18.00 — Шэнэ һонин. 18.15—Мультфильмүүд: «Джегэй бариһан гэр», «Персей», Рекс—аяншалагша». 18.55 — «9-дэхи студи». 19.55 — «Смерть под парусом» — уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 21.00 — «Время». 21.30 — «Смерть под парусом» (2-дохи сери). 22.35—Хариин эстрадын ритмэнүүд. 23.35 — Дамжуулгын программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.00 — «Корабль принял имя»—баримтата фильм 11.50 — «Хүгжэмтэ абонемент». «Залуу гүйгэдхэгшэд».

Редактор Р. Б. ГАРМАЕ